

Звіт про результати
аудиту ефективності
на тему

«ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»

Відповідальна:

Голова Рахункової палати
Ольга ПІЩАНСЬКА

24 вересня 2024 року

Вступне слово

Ми здійснили аудит ефективності на тему «Державна фінансова підтримка бізнесу в умовах воєнного стану».

Програма «Доступні кредити 5–7–9», започаткована Урядом ще у 2020 році, в умовах воєнного стану стала важливим інструментом економічної політики, спрямованої на підтримку бізнесу в Україні.

Військова агресія Російської Федерації проти України значною мірою вплинула на бізнес-середовище, завдавши істотної шкоди майну, дефіцит робочої сили, порушення логістики та схильність фінансових ринків до ризику, що знайшло відображення у підвищенні відсоткових ставок. Майже третина підприємств припинили або обмежили свою діяльність, що завдало прямих збитків на суму 77,6 млрд євро¹.

Протягом 2022–2023 років та січня–травня 2024 року Уряд 18 разів вносив зміни до Порядку надання державної підтримки суб'єктам підприємництва у частині розширення цілей і напрямів кредитування, зокрема і на відбудову зруйнованих внаслідок військової агресії основних засобів суб'єктів підприємництва.

Підвищений попит суб'єктів підприємництва на державну підтримку, введення нових пріоритетних напрямів протягом бюджетного року без розрахунку обсягів коштів на їх реалізацію призвели до виникнення дефіциту фінансування Програми, який на 01.01.2024 становив 7,1 млрд гривень.

Разом з тим на початок червня 2024 року портфель субсидійованих Програмою «Доступні кредити 5–7–9» позик від початку повномасштабного вторгнення зріс більш ніж удвічі — до 129 млрд гривень.

Під час аудиту ми оцінили ефективність і результативність державної фінансової підтримки суб'єктів мікро-, малого, середнього та великого підприємництва.

Висловлюємо подяку Фонду розвитку підприємництва, Міністерству фінансів України та Міністерству економіки України за сприяння у проведенні аудиту, колегам, які брали безпосередню участь у здійсненні аудиту, експертам Центру досконалості аудиту (CAE) Офісу урядової підзвітності США (GAO) за надану методологічну підтримку, навчання, обмін досвідом та отримане нашою аудиторською командою натхнення для співпраці.

З повагою
Голова Рахункової палати

Ольга ПІЩАНСЬКА

¹ План для Ukraine Facility 2024–2027.

Зміст

РЕЗЮМЕ ДЛЯ КЕРІВНИЦТВА.....	4
1. ВСТУП.....	8
2. ЯКИЙ ОБСЯГ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ВИКОРИСТАНО НА РЕАЛІЗАЦІЮ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ «ДОСТУПНІ КРЕДИТИ 5–7–9%».....	10
3. НАСКІЛЬКИ ПРОЦЕС НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СУБ'ЄКТАМ ПІДПРИЄМНИЦТВА ВІДПОВІДАЄ ВИЗНАЧЕНИМ ПОРЯДКАМИ №№ 28 І 29 УМОВАМ, КРИТЕРІЯМ І МЕХАНІЗМУ НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄ КОМПЕНСАЦІЮ ВІДСОТКІВ ЗА КРЕДИТАМИ, НАДАНИМИ СУБ'ЄКТАМ ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	17
4. НАСКІЛЬКИ ДАНІ, ЩО ОТРИМУЮТЬ (ЗБИРАЮТЬ) МІНФІН, МІНЕКОНОМІКИ, Є ПОВНИМИ ТА ДОСТОВІРНИМИ, ЩОБ ОЦІНИТИ РЕЗУЛЬТАТИ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ «ДОСТУПНІ КРЕДИТИ 5–7–9%».....	32
5. ЯКИМ ЧИНОМ МІНФІНОМ, МІНЕКОНОМІКИ ТА ФОНДОМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА ЗАБЕЗПЕЧЕНО КОНТРОЛЬ З ПИТАНЬ НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СУБ'ЄКТАМ ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	38
6. ІНФОРМАЦІЯ ПРО АУДИТ.....	44
ДОДАТКИ.....	46
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ.....	58

РЕЗЮМЕ ДЛЯ КЕРІВНИЦТВА

Ключові факти

Мета аудиту. Оцінити ефективність та результативність державної фінансової підтримки суб'єктів мікро-, малого, середнього та великого підприємництва.

Узагальнюючі висновки

Аудит засвідчив, що надання державної підтримки за Програмою «Доступні кредити 5–7–9%» відбувалось у відповідності з затвердженими Урядом порядками №№ 28 і 29. Протягом 2021 року на реалізацію цієї Програми використано 3,8 млрд грн, 2022–2023 років та січня–травня 2024 року — 30,9 млрд гривень.

У рамках Програми пріоритет надавався СП з метою підтримки важливих для економіки України сфер підприємницької діяльності, таких як: сільськогосподарським товаровиробникам для провадження сільськогосподарської діяльності; СП, що провадять діяльність у сфері переробної промисловості; СП на відбудову зруйнованих внаслідок військової агресії основних засобів СП; СП, виробничі потужності яких станом на 24 лютого 2022 р. було розміщено на територіях активних бойових дій.

Програма була ефективною та відіграла суттєву роль у підтримці бізнесу в Україні в умовах воєнного стану, допомогла СП отримати необхідні фінансові ресурси для подолання економічних викликів, пов'язаних з воєнними діями та економічною нестабільністю.

Це суттєво вплинуло на банківське кредитування в Україні. Банки розширили кредитний портфель за рахунок залучення сегмента бізнесу, що сприяло підвищенню їх прибутковості, незважаючи на складну економічну ситуацію.

Водночас підвищений попит СП на державну підтримку, введення Урядом нових пріоритетних напрямів протягом бюджетного року без розрахунку обсягів коштів на їх реалізацію призвели до виникнення дефіциту фінансування Програми, який на 01.01.2024 становив 7,1 млрд гривень. У разі невжиття заходів з удосконалення Програми, за розрахунками Мінфіну, проведеними в березні 2024 року, до кінця 2024 року цей показник може становити 11,5 млрд гривень.

Чому провели цей аудит

Ми здійснили цей аудит, оскільки суспільство і міжнародні партнери зацікавлені в отриманні впевненості щодо результатів використання коштів державної підтримки бізнесу в умовах воєнного стану.

Результати аудиту допоможуть врахувати наявні ризики під час надання державної підтримки, отримати впевненість щодо результатів Програми, покращити управління бюджетним процесом.

Для підтвердження результатів та ефективності використання коштів державної підтримки бізнесу в умовах воєнного стану аудиторів досліджували такі **ключові питання**:

- який обсяг бюджетних коштів використано на реалізацію Програми «Доступні кредити 5-7-9%»;
- наскільки процес надання державної підтримки СП відповідає визначеним порядками №№ 28 і 29 умовам, критеріям і механізму надання державної підтримки та забезпечує компенсацію відсотків за кредитами наданими СП;
- наскільки дані, що отримують (збирають) Мінфін, Мінекономіки є повними та достовірними, щоб оцінити результати Програми «Доступні кредити 5-7-9%»;
- яким чином Мінфіном, Мінекономіки та Фондом забезпечено контроль з питань надання державної підтримки СП.

Аудит проведено з лютого по серпень 2024 року відповідно до Закону № 576, Міжнародних стандартів вищих органів аудиту (ISSAI) із застосуванням Методології проведення аудиту ефективності, затвердженої рішенням Рахункової палати від 06 червня 2023 р. № 12-2, з елементами аудиту відповідності та за методологічної підтримки експертів Центру досконалості аудиту (CAE) Офісу урядової підзвітності США (GAO). Згідно з цими стандартами і зазначеною методологією планування та проведення аудиту, отримання достатніх прийнятних доказів здійснювалось таким чином, щоб забезпечити належне підґрунтя для наших результатів і висновків на основі мети аудиту. Ми вважаємо, що отримані докази підтверджують наші висновки.

Що ми виявили

Фондом загалом забезпечено адміністрування процесу державної підтримки СП. Разом з тим незапровадження ІАС у Фонді вплинуло на якість, достовірність і повноту показників звітності, що надавалась головному розпоряднику бюджетних коштів, а звітність уповноважених банків не містила розгорнутої структури кредитного портфеля, прогнозних обсягів державної підтримки у розрізі кредитних договорів та структури заборгованості такої підтримки.

Незабезпечення обліку показників розгорнутої структури кредитного портфеля, боргу зі сплати компенсації за кредитами СП, неодноразові зміни цілей і напрямів Програми протягом бюджетного року та надання уповноваженими банками кредитів СП унеможливили здійснення Фондом прогнозних розрахунків сум часткової компенсації

процентних ставок за кредитами СП на середньостроковий період (плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди), що, зокрема, вплинуло на формування дефіциту коштів за Програмою.

Мінфіном складені звіти про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 3501540 за 2021, 2022 і 2023 роки з порушенням вимог розділу III Правил № 1098. Крім того, зазначені звіти містили результативні показники, не підтверджені офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, даними бухгалтерського, статистичного і внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, чим не дотримано вимог пункту 6 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу. Відповідно до пункту 36 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу зазначене є порушенням бюджетного законодавства.

У паспорті за КПКВК 1201450 на 2024 рік Мінекономіки не визначило як окремі напрями використання бюджетних коштів на державну підтримку за договорами кредитування, фінансового лізингу, факторингу згідно з порядками №№ 28 і 29, а також відповідні видатки на їх фінансування, чим не дотримано вимог пункту 5 розділу II Правил № 1098.

Мінекономіки (до 01.01.2024 Мінфіном) не визначено результативних показників, які характеризують хід реалізації бюджетних програм за КПКВК 3501540 (2021–2023 роки) і 1201450 (2024 рік), ступінь досягнення цілей державної політики, спрямованої на розвиток фінансового сектору, досягнення мети та виконання завдань бюджетної програми.

Мінфіном і Мінекономіки не забезпечено на належному рівні організацію і здійснення внутрішнього контролю з питань надання державної підтримки СП.

Проведення моніторингу цільового використання кредитних коштів та відповідності СП критеріям прийнятності, визначеним Порядку № 28, покладено на уповноважені банки. Контроль за регулярністю проведення уповноваженими банками такого моніторингу Фондом не забезпечено. Також Фондом не проводилась вибіркова перевірка СП та наданих їм кредитів щодо відповідності критеріям та іншим умовам, визначеним цим Порядком.

Надавачі державної допомоги² звільнені³ під час дії воєнного стану від обов'язку повідомляти Антимонопольний комітет України про отриману ними державну допомогу, інформація про яку вноситься до Реєстру державної допомоги (складається та ведеться Антимонопольним комітетом України). Зазначене створює ризик надання СП неправдивої інформації щодо отриманої ним державної допомоги, та, як наслідок, можливості його неправомірної участі у Програмі.

² Згідно з пунктом 5 частини другої статті 4 Закону № 1555 надання гарантій, кредитів на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими тарифами є формою реалізації державної допомоги.

³ Пункт 5² розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1555.

Що ми рекомендуємо

Серед основних рекомендацій:

- Мінекономіки спільно з Мінфіном і Фондом розробити порядок (методологію) оцінки Програми, в якому, зокрема, передбачити визначення результативних показників, що характеризують досягнення мети Програми, висвітлюють обсяг і якість надання фінансових послуг (до 01.03.2025);
- Фонду забезпечити розробку технічного завдання ІАС для обліку, систематизації та уніфікації звітності щодо процесів надання державної підтримки та моніторингу уповноваженими банками цільового використання кредитних коштів (до 01.02.2025); забезпечити впровадження ІАС для обліку, систематизації та уніфікації звітності щодо процесів надання державної підтримки та моніторингу уповноваженими банками цільового використання кредитних коштів (до 01.01.2026);
- Мінекономіки та Мінфіну розробити заходи щодо подолання дефіциту Програми (до 01.03.2025);
- Мінекономіки забезпечити здійснення внутрішнього контролю з питань надання державної підтримки СП у відповідності з вимогами Основних засад № 1062 (до 01.03.2025).

1. ВСТУП

Розвиток підприємництва визначено одним із напрямів Національної економічної стратегії на період до 2030 року⁴. Створення умов для підвищення рівня доступу підприємств до фінансів визначено однією із стратегічних цілей. Крім того, покращення таргетування державної підтримки малим та середнім підприємствам передбачено Концептуальною запискою Мінфіну, підтриманою МВФ, про збалансування підтримки малого та середнього бізнесу з фіскальною достатністю держави⁵.

Програма «Доступні кредити 5–7–9%», запроваджена з ініціативи Президента України у 2020 році, мала на меті спрощення доступу мікро- та малого бізнесу до банківського кредитування шляхом надання державної підтримки для інвестиційних проєктів. У березні 2021 року започаткована програма «Доступна іпотека 7%» для підтримки громадян України шляхом компенсації процентів за іпотечними кредитами на купівлю житла, у жовтні 2021 року — програма «Доступний фінансовий лізинг 5–7–9%», у жовтні 2023 року — програма «Доступний факторинг».

Метою використання бюджетних коштів визначено, зокрема, надання державної підтримки СП, спрямованої на розвиток підприємництва, збільшення обсягів виробництва, експорту, імпортозаміщення, розвиток високотехнологічного виробництва, енергоефективності, впровадження інновацій, створення нових робочих місць та підприємств.

У 2021–2023 роках головним розпорядником та відповідальним виконавцем визначено Мінфін за бюджетною програмою за КПКВК 3501540, з 2024 року — Мінекономіки за КПКВК 1201450.

Державна підтримка надавалась через Фонд шляхом часткової компенсації процентних ставок за кредитами, наданими СП, уповноваженими банками, відповідно до підписаних з ними договорів про співробітництво.

Щодо зазначеного Мінфін повідомив, що така модель розподілу обов'язків між банківськими установами, Фондом та головним розпорядником є ефективною та відповідає усталеній міжнародній практиці Світового банку.

Під час проведення інтерв'ю представниками Світового банку підкреслено, що Мінфін і Фонд не змогли б досягти необхідних результатів (надати підтримку близько 80 тис. СП) без широкого залучення банківських установ до виконання та моніторингу цієї Програми та покладення на них відповідних повноважень.

На Міжнародній конференції з питань відновлення України (Ukraine Recovery Conference — URC2024, (Берлін)) представники урядів України та Німеччини оголосили

⁴ Затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 179.

⁵ Постанова № 751.

про започаткування та підписали відповідні документи, зокрема щодо інституційної розбудови Фонду, спрямованої на його трансформацію та перетворення на стійку надійну та незалежну установу для розробки та впровадження проєктів міжнародної та державної підтримки у сфері забезпечення доступу малих та середніх підприємств до фінансування⁶.

В інтерв'ю, проведеному під час аудиту (25.07.2024), представник Кредитної установи для відбудови (KfW) зазначив про підтримку таких ініціатив та фінансування банком трансформації Фонду.

18 червня 2024 року Верховною Радою України прийнято за основу проєкт Закону України «Про Національну установу розвитку»⁷, яким передбачено створення Національної установи розвитку шляхом трансформації Фонду.

Бюджетною декларацією на 2025–2027 роки, схваленою Постановою № 751, визначено: підтримка малого і середнього підприємництва і надалі залишиться в пріоритетах Уряду. Заходи із підвищення доступу малого і середнього підприємництва до фінансування за рахунок продовження виконання Програми «Доступні кредити 5–7–9%» сприятимуть також розвитку та підтримці у період воєнного стану малого та середнього бізнесу.

⁶ Джерело за посиланням: https://mof.gov.ua/uk/news/novi_initsiativi_pidtrimki_pidpriemstv_pid_chas_konferentsii_vidnovlennia_ukraini_2024_viziia_fond_rozvitku_pidpriemnitstva_20_ta_alians_za_stiikist_malikh_ta_serednikh_pidpriemstv-4668.

⁷ Реєстр. № 11238 від 07.05.2024.

2. ЯКИЙ ОБСЯГ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ВИКОРИСТАНО НА РЕАЛІЗАЦІЮ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ «ДОСТУПНІ КРЕДИТИ 5–7–9 %»

У 2021 році за бюджетною програмою за КПКВК 3501540 використано 4 071,9 млн грн, **протягом 2022–2023 років та січня–травня 2024 року** за бюджетними програмами за КПКВК 3501540 і 1201450 — **31313,2 млн гривень**.

За Програмою з Державного бюджету України використано протягом 2021 року 3,8 млрд грн, 2022–2023 років та січня–травня 2024 року 30,9 млрд гривень.

За даними Фонду, протягом 2021–2023 років при реалізації Програми найбільший обсяг державної підтримки спрямовано на антикризові (40,8 відс.) та антивоєнні (23,9 відс.) цілі, інвестиційні — лише 4,6 відс., у розрізі напрямів — на сільське господарство (48,2 відс.) та оптову і роздрібну торгівлю (25,2 відсотка).

У 2023 році порівняно з 2021 роком змінилась концентрація СП, що отримали державну допомогу, за географічним положенням: м. Київ (9,9 відс.) та Львівська область (8,8 відсотка).

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Законом України від 15 грудня 2020 р. № 1082-IX „Про Державний бюджет України на 2021 рік» (зі змінами) за бюджетною програмою за КПКВК 3501540 затверджено 2 000,0 млн грн (за спеціальним фондом). Крім того, у 2021 році за цією бюджетною програмою за рахунок понадпланових надходжень від погашення векселів ФГВФО із спеціального фонду державного бюджету надійшло 2 071,9 млн гривень.

Отже, у 2021 році за бюджетною програмою за КПКВК 3501540 виділено та використано **4 071,9 млн грн, з яких 92,7 відс. (3 775,9 млн грн)** спрямовано на часткову компенсацію процентних ставок за кредитами СП.

Законами України про державний бюджет на 2022 і 2023 роки (зі змінами) за бюджетною програмою за КПКВК 3501540 загалом затверджено 23 000,0 млн грн (за загальним фондом — 20 000,0 млн грн; спеціальним — 3 000,0 млн гривень).

У 2022 році відповідно до Постанови № 438 виділено Мінфіну 2 326,4 млн грн (у тому числі 1 785,5 млн грн — із загального фонду державного бюджету, 540,9 млн грн — із спеціального фонду державного бюджету, джерелом формування якого є визначені пунктом 1 цієї постанови надходження) на КПКВК 3501540.

Отже, у 2022–2023 роках за бюджетною програмою за КПКВК 3501540 виділено 25 326,4 млн грн (додаток 1).

Джерелами фінансування за Програмою «Доступні кредити 5–7–9%» у 2022 і 2023 роках були кошти донорів в обсязі 13 480,4 млн грн, які спрямовувалися до загального фонду державного бюджету⁸.

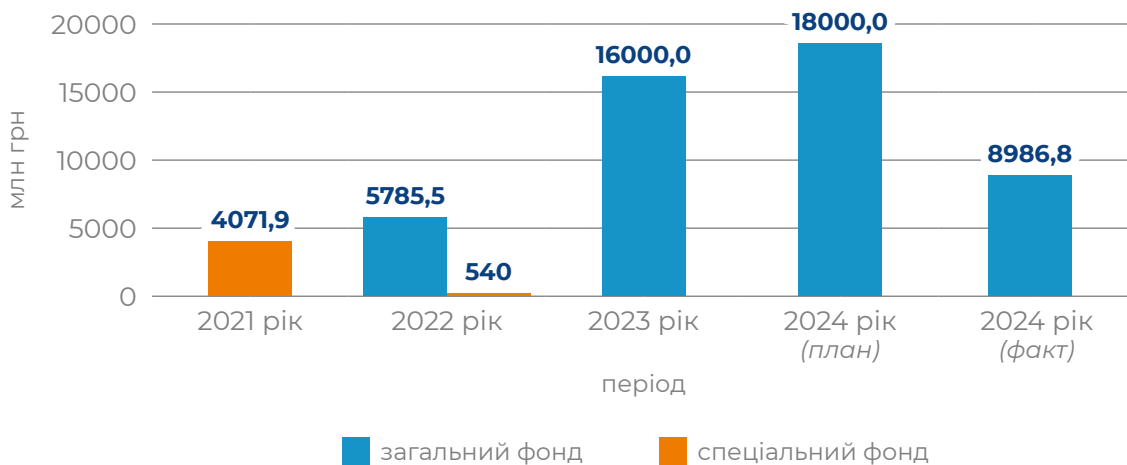
Загалом протягом 2022–2023 років використано 22 326,4 млн грн, у тому числі 540,9 млн грн за спеціальним фондом, з яких 99,3 відс. (22 176,4 млн грн) спрямовано на часткову компенсацію процентних ставок за кредитами СП.

Різниця в обсязі **3 000,0 млн грн** виникла внаслідок недонадходження до державного бюджету доходів від дострокового погашення векселів ФГВФО для фінансування видатків спеціального фонду державного бюджету за КПКВК 3501540 у зв'язку з прийняттям Закону України від 01 квітня 2022 р. № 2180-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб», відповідно до якого зобов'язання за векселями ФГВФО, виданими на користь Мінфіну, припинено.

На 2024 рік Законом № 3460 затверджено видатки в обсязі 18 000,0 млн грн, з яких протягом січня–травня 2024 року за бюджетною програмою використано **8 986,8 млн грн** (за Програмою — 8 770,9 млн гривень).

Отже, протягом 2021–2023 років та січня–травня 2024 року за бюджетними програмами за КПКВК 3501540 і 1201450 **загалом використано 35 385,1 млн грн** (діаграма 1), з яких 31 313,2 млн грн (88,5 відс.) — протягом 2022–2023 років та січня–травня 2024 року.

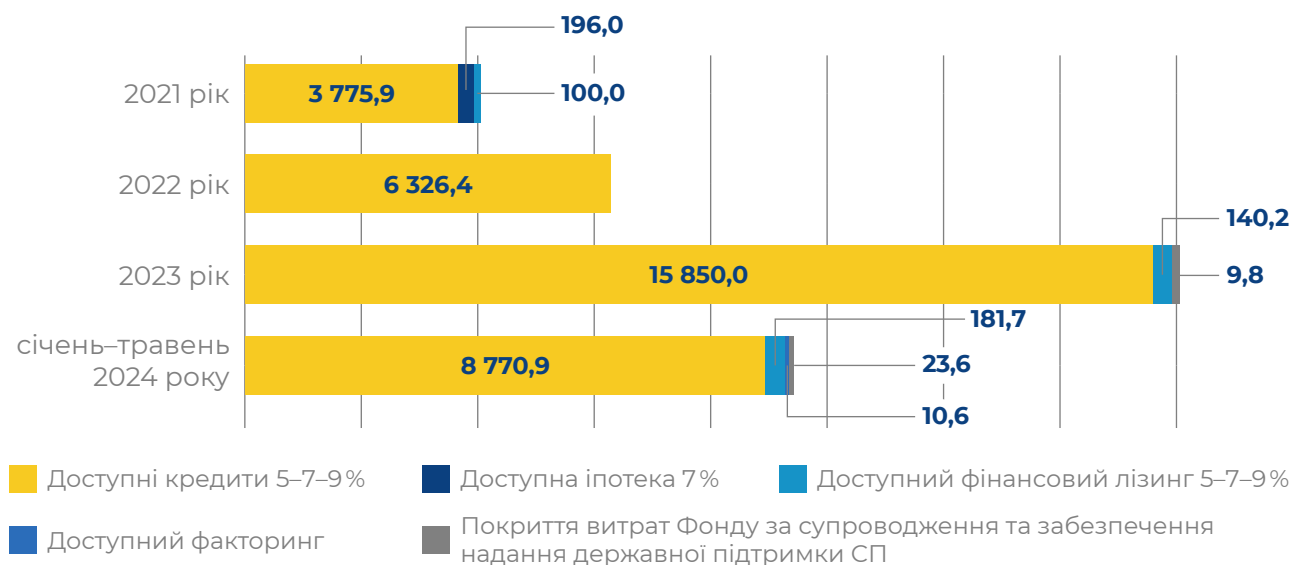
Діаграма 1. Використання коштів державного бюджету за КПКВК 3501540 і 1201450

⁸ Угода про позику від 07.04.2022 між Кабінетом Міністрів України («Позичальник») та KfW, Франкфурт-на-Майні («KfW»), на 150 000 000,0 євро — проект «ММСП-Фінансування Covid-19», Угода про грант від 30.11.2023 між KfW, Франкфурт-на-Майні («KfW») та Україною («Одержувач») в особі Міністра фінансів на суму 50 000 000,00 євро — Антикризова підтримка стійкості економіки України; Грантова угода Мультидонорського трастового фонду допомоги, відновлення, реконструкції і реформування України (Екстрений проект надання інклюзивної підтримки для відновлення сільського господарства України (ARISE)) між Україною і Міжнародним банком реконструкції та розвитку і Міжнародною асоціацією розвитку (що діє як адміністратор Мультидонорського трастового фонду допомоги, відновлення, реконструкції і реформування України) від 07.11.2023 № TFOC2986.

Кошти за бюджетними програмами «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва» для надання державної підтримки протягом 2021–2023 років та січня–травня 2024 року використано на часткову компенсацію процентних ставок за кредитами та винагороди за договорами фінансового лізингу і факторингу, що надавалися СП, часткову компенсацію відсотків за іпотечними кредитами, що надавалися фізичним особам — позичальникам іпотечних кредитів, а також на покриття витрат Фонду за супроводження та забезпечення надання державної підтримки (діаграма 2).

Діаграма 2. Використання коштів у розрізі державних програм для надання підтримки у 2021–2023 роках та у січні–травні 2024 року

За даними звітів Фонду за 2021–2023 роки на державну підтримку загалом спрямовано **26 817,2 млн грн**, з них 23 003,4 млн грн, або 85,8 відс., у 2022–2023 роках. Обсяг наданої державної підтримки за цей період зріс у 4 рази (з 3 813,8 млн грн у 2021 році до 15 729,7 млн грн у 2023 році (табл. 1)).

Таблиця 1

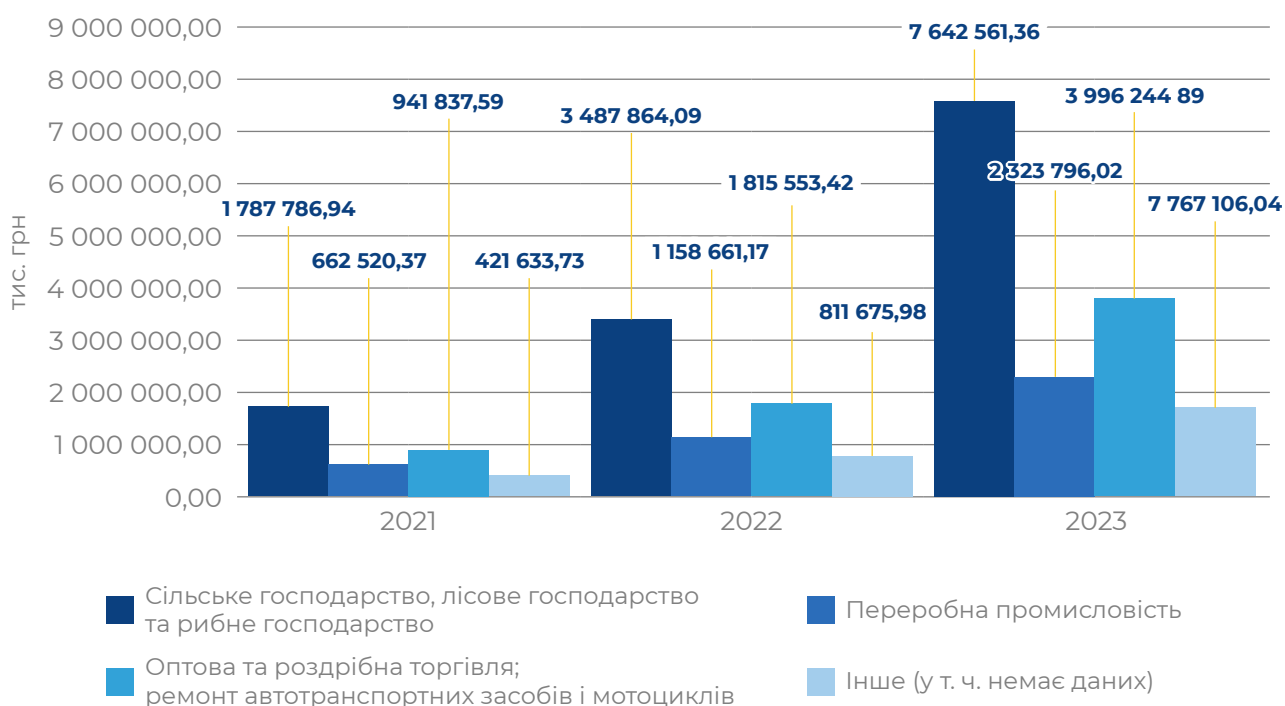
Надання державної підтримки СП у розрізі сегментів протягом 2021–2023 років

Сегмент	на 31.12.2021		на 31.12.2022		на 31.12.2023	
	Виплачена підтримка, тис. грн	Кількість СП, од.	Виплачена підтримка, тис. грн	Кількість СП, од.	Виплачена підтримка, тис. грн	Кількість СП, од.
Мікро	1 725 572,6	15 527	3 574 497,8	24 849	5 482 178,9	12 549
Малий	1 693 346,1	2 618	2 780 098,2	3 426	4 499 274,7	3 226
Великий	9 933,0	30	214 236,5	165	3 472 780,9	14 681
Середній	384 928,2	439	704 922,2	632	2 275 473,7	7 325
Всього	3 813 779,9	18 614	7 273 754,7	29 072	15 729 708,3	37 781

Загалом за 2021–2023 роки та січень–травень 2024 року за Програмою уповноваженими банками надано кредитів на суму **416 400,2 млн гривень**. Починаючи з 24 лютого 2022 року, до початку червня 2024 року за Програмою уповноваженими банками укладено 54 676 кредитних договорів на суму 218,6 млрд гривень. Найбільший обсяг кредитів — 61,3 млрд грн (28,0 відс.) надано СП для поповнення обігових коштів, тоді як на інвестиційні цілі — 19,0 млрд грн (8,7 відсотка). Кредитні кошти, спрямовані на антивоєнний напрям, становили 57,4 млрд грн (26,3 відс.), на підтримку посівної кампанії — 38,5 млрд грн (17,7 відсотка). При цьому відбулося значне зміщення сегментів надання державної підтримки: від суб'єктів мікро- та малого підприємництва до середнього і великого.

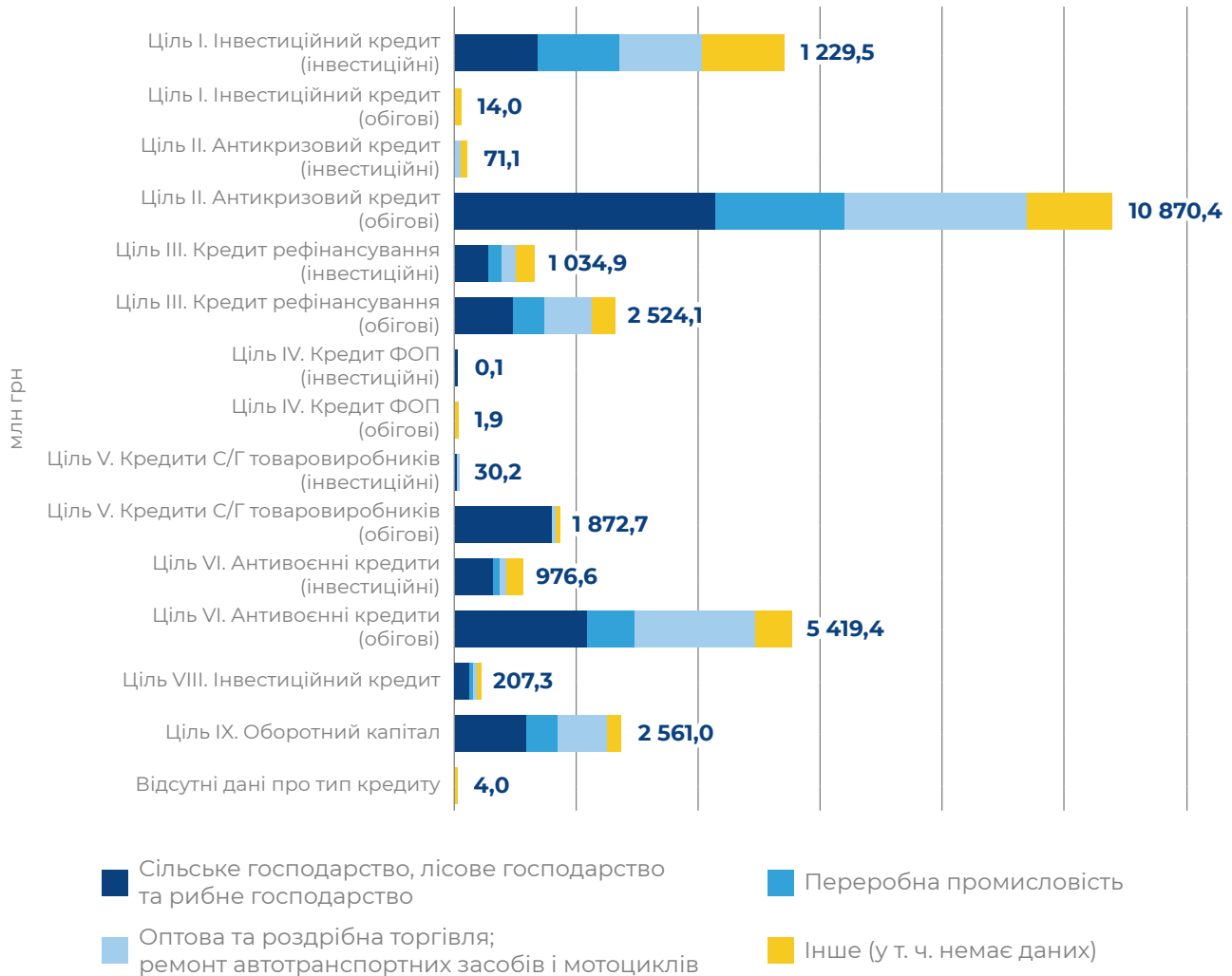
Найбільший обсяг таких кредитів надано СП за такими напрямками: сільське, лісове та рибне господарство — 212 489,9 млн грн (51,0 відс.); оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів — 97 998,1 млн грн (23,5 відс.); переробна промисловість — 60 177,8 млн грн (14,5 відсотка). За іншими напрямками надано кредитів на суму 45 734,4 млн грн (11,0 відсотка). Обсяги наданої державної підтримки у розрізі напрямів відображені на діаграмі 3.

Діаграма 3. Розподіл наданої державної підтримки за Програмою у розрізі напрямів за 2021–2023 роки

На реалізацію Програми «Доступні кредити 5–7–9%» протягом 2021–2023 років спрямовано: на інвестиційні цілі — 1243,5 млн грн; антикризові — 10 941,5 млн грн; рефінансування — 3559,0 млн грн; антивоєнні — 6396,0 млн грн; інші цілі — 4677,2 млн грн (діаграма 4).

Діаграма 4. Обсяги наданої державної підтримки у розрізі цілей та напрямів, млн грн

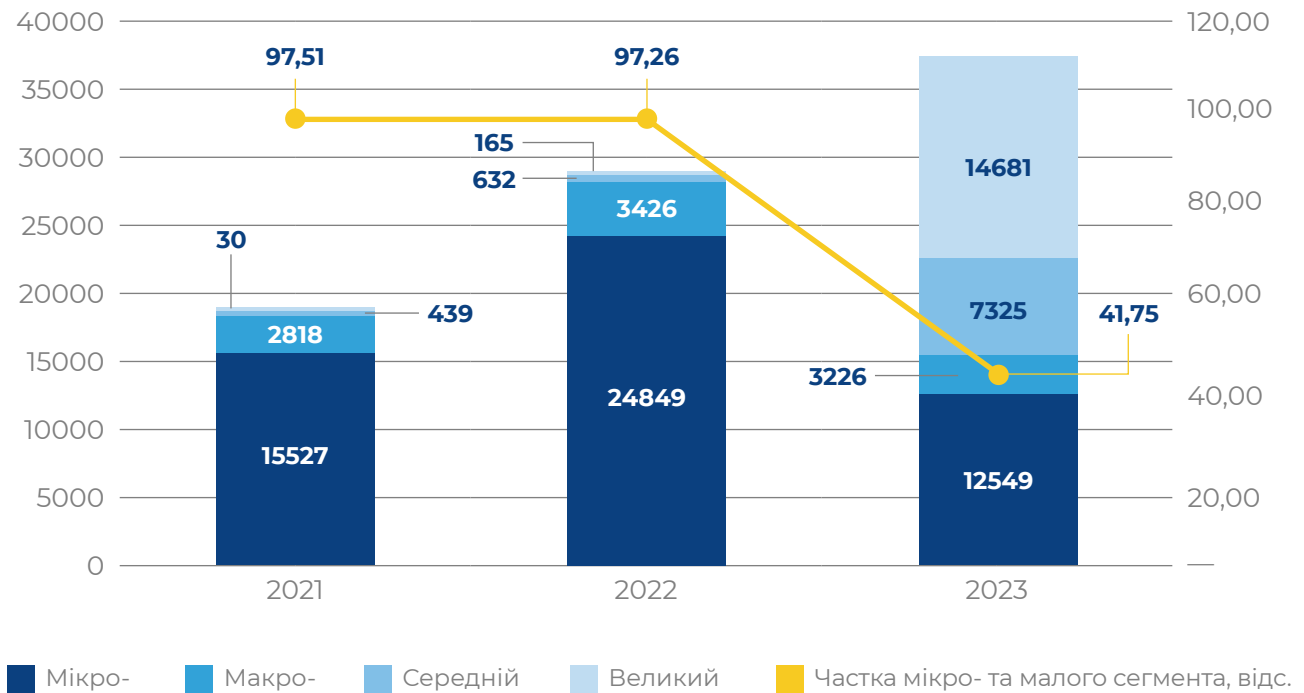
За результатами опитування 100 відс. СП підтвердили сприяння розвитку (підтримку) господарській діяльності, надане за Програмою.

За даними Державної податкової служби України, сформованими на запит Рахункової палати (із застосуванням статистичної вибірки), загальні надходження до державного і місцевих бюджетів СП на початок червня 2024 року зросли майже на 13 відсотків.

Державна підтримка, надана СП протягом 2021–2023 років, у розрізі цілей та напрямів наведена у додатку 2.

Водночас з 2022 року суттєво змінилась кількість СП, яким надана державна підтримка за Програмою, у розрізі сегментів (діаграма 5). Так, суб'єкти мікро- та малого підприємництва, яким була надана державна підтримка у 2021 році (15 527 та 2 818 відповідно), становили 97,5 відс., а у 2023 році — 41,8 відс. (12 549 та 3 226 відповідно), частка великого сегмента зросла з 0,16 відс. у 2021 році (30 СП) до 38,9 відс. (14 681 СП) у 2023 році.

Діаграма 5. Кількість СП, яким надана державна підтримка за Програмою

Загалом за ці роки найбільші обсяги підтримки надані за напрямом сільського господарства — 12,9 млрд грн (48,2 відс.), оптової і роздрібної торгівлі — 6,8 млрд грн (25,2 відс.), переробної промисловості — 4,1 млрд грн (15,5 відс.), за іншими напрямками — 3,0 млрд грн (11,2 відс.).

Водночас Мінекономіки та Мінфіном питання досягнення визначеної Урядом мети використання бюджетних коштів при запровадженні нових напрямів державної підтримки СП не досліджувалося.

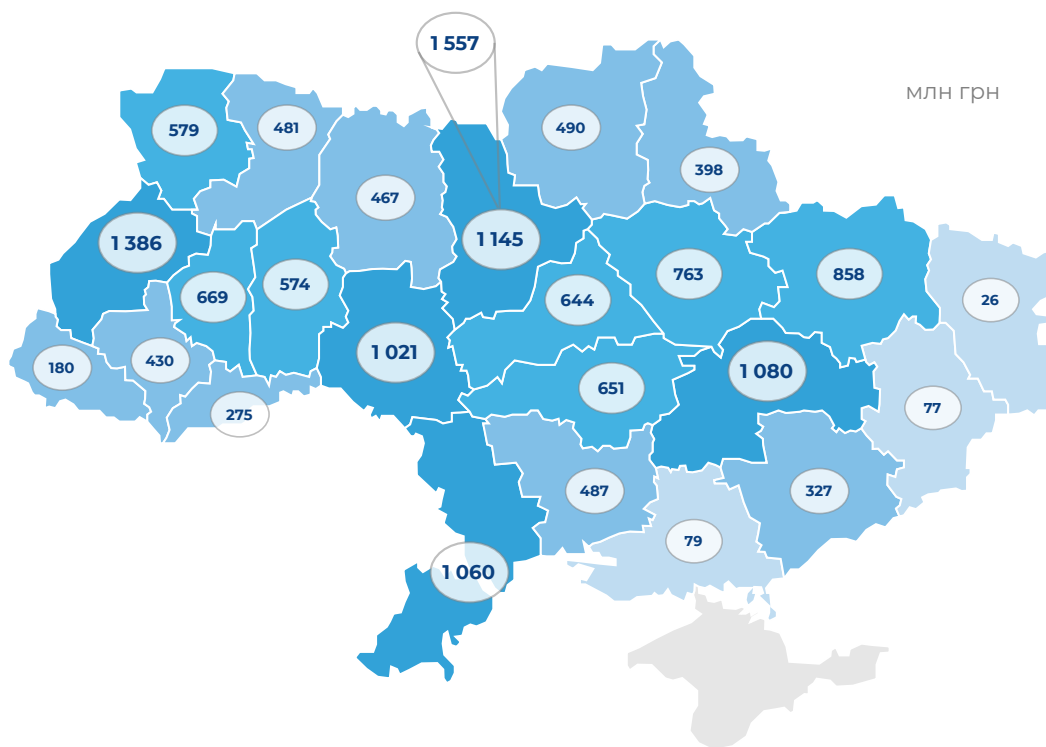
Результати проведеного аудиторами інтерв'ювання⁹ засвідчили позицію представників Світового банку щодо основного індикатора виміру ефективності Програми. Так, з урахуванням ефекту мультиплікатора на 6 інвестованих гривень держава витратила 1 гривню з державного бюджету. Зазначений показник є дуже високим.

Програма має бути більше сфокусована на інвестиційних кредитах, оборотному капіталі для пріоритетних секторів та підтримці мікропідприємств, малих СП, а також уразливих сегментах підприємництва.

Обсяги наданої державної підтримки за регіонами України на кінець 2023 року відображені на діаграмі 6.

⁹ Онлайн-зустріч представників Рахункової палати, Мінфіну та Світового банку 18.07.2024 з питань аудиту.

Діаграма 6. Обсяги наданої державної підтримки за регіонами України на кінець 2023 року

Структура наданої державної підтримки за регіонами у 2023 році порівняно з 2021 роком не змінилась. Найбільші обсяги надано у Києві (1557 млн грн — 9,9 відс.), Львівській (1386 млн грн — 8,8 відс.), Київській (1145 млн грн — 7,3 відс.), Дніпропетровській (1080 млн грн — 6,9 відс.), Одеській (1021 млн грн — 6,7 відс.) та Вінницькій (1021 млн грн — 6,5 відс.) областях. Найменше — у Донецькій, Луганській та Херсонській областях.

У березні 2022 року¹⁰ Програму доповнено напрямом: державна підтримка надається з метою фінансування СП (крім СП, які здійснюють виробництво та/або реалізацію зброї) для запобігання російській агресії та подолання її наслідків, зокрема для задоволення потреб Збройних Сил, інших військових формувань, утворених відповідно до закону, та/або населення, постраждалого внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану.

З травня 2022 року¹¹ запроваджено підтримку для переміщення підприємств з територій, що наближені до зони бойових дій або розташовані в ній, у безпечні регіони України, з жовтня 2022 року¹² — підтримку для відновлення виробничих потужностей СП, зруйнованих частково або повністю внаслідок проведення (воєнних) бойових дій.

¹⁰ З 19.03.2022 пункт 4 Порядку № 28 доповнено підпунктом 5 згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18 березня 2022 р. № 312 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 і 29».

¹¹ З 10.05.2022 зміни внесені до Порядку № 28 згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 р. № 521 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва».

¹² З 25.10.2022 зміни внесені до Порядку № 28 постановою Кабінету Міністрів України від 14 жовтня 2022 р. № 1194 «Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 і від 14 липня 2021 р. № 723».

3. НАСКІЛЬКИ ПРОЦЕС НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СУБ'ЄКТАМ ПІДПРИЄМНИЦТВА ВІДПОВІДАЄ ВИЗНАЧЕНИМ ПОРЯДКАМИ №№ 28 І 29 УМОВАМ, КРИТЕРІЯМ І МЕХАНІЗМУ НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄ КОМПЕНСАЦІЮ ВІДСОТКІВ ЗА КРЕДИТАМИ, НАДАНИМИ СУБ'ЄКТАМ ПІДПРИЄМНИЦТВА

3.1. Наскільки Фонд розвитку підприємництва та уповноважені банки дотримуються умов, критеріїв і механізму надання державної підтримки, визначених порядками №№ 28 і 29

ВИСНОВКИ

Фондом та уповноваженими банками загалом забезпечено дотримання механізмів надання державної підтримки та використання коштів державного бюджету, визначених порядками №№ 28 і 29.

Винятком стало припинення Фондом у травні 2022 року авансування ескроу рахунків за 10 місяців до внесення змін до Порядку № 28, що фактично упередило ризики зупинення дії Програми.

Без відповідної ІАС обробка документів та інформації уповноважених банків здійснювалась Фондом у ручному режимі. Зазначене спричинило виникнення окремих недоліків при підтвердженні відповідними документами дотримання умов та критеріїв надання державної підтримки Фондом та уповноваженими банками, що можуть свідчити про наявність певних ризиків, зокрема:

- невідповідність показників річного доходу та сегмента СП створює ризики встановлення неправомірного розміру базової і компенсаційної процентних ставок, завищення сум державної підтримки або недоотримання СП компенсації відсотків;
- ведення обліку заявок на поповнення ескроу рахунка та розподілу сум виплати коштів за Програмою між уповноваженими банками свідчить про ризики виникнення технічних та арифметичних помилок, що може призвести до визначення та перерахування неправильної суми коштів на ескроу рахунок;
- використання показника середньої кількості працівників замість середньооблікової кількості штатних працівників під час визначення приросту робочих місць створює ризики неправильного його визначення та як, наслідок, неправомірної зміни компенсаційної ставки за кредитами, наданими СП на інвестиційні цілі.

Неможливість підтвердити достовірність і повноту даних сум отриманої державної допомоги СП для перевірки дотримання обмеження суми цієї допомоги створює ризик недотримання критерію, встановленого Порядком № 28.

Реєстр державної допомоги, який складається та ведеться Антимонопольним комітетом України, є неповним, а під час дії воєнного стану надавачі державної допомоги звільнені від обов'язку повідомляти про таку допомогу. За таких умов наявний ризик надання СП неправдивої інформації щодо отриманої ним державної допомоги, що може впливати на рішення Фонду щодо його участі у Програмі.

Звітність Фонду потребує уніфікації та спеціальної ІАС. Наявні в звітності помилки, неточності та невизначеність окремих показників призводили до викривлення показників звітності уповноважених банків, що надавалася до Фонду, та, відповідно, звітності Фонду за Програмою, яка надавалася головному розпоряднику — Мінекономіки (до 01.01.2024 Мінфіну).

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Фондом здійснювалася значна за обсягом робота щодо обробки запитів про обсяги максимальної суми кредиту

Процес надання державної підтримки, критерії та механізми її надання врегульовані Порядком № 28. Схема процесу наведена в додатку 3.

Цим Порядком визначено, зокрема, вимоги щодо реєстрації СП; цілей, на які надана така підтримка; підтримки важливих для економіки України сфер підприємницької діяльності (галузі); відповідності критеріям мікро-, малого, середнього та великого бізнесу; обмеження суми отриманої державної допомоги (не застосовується у період воєнного стану); максимальної суми кредиту (кредитів), за яким (якими) надається державна підтримка за Програмою.

Слід зазначити, що обсяги максимальної суми кредиту, наданого СП, з урахуванням ГПК у рамках Програми зазнавали змін у частині категорій СП (торговельні компанії, сільськогосподарські товаровиробники, підприємства переробної промисловості, СП у сфері енергетики тощо) з встановленням для них окремих лімітів, змін до них та скасуванням.

За умовами Типового договору про співробітництво за Програмою зобов'язано уповноважений банк не пізніше ніж за три банківські дні перед укладенням кредитного договору з СП звернутися до Фонду із запитом щодо отримання інформації про укладені кредитні договори СП з уповноваженими банками в рамках Програми в частині суми отриманих кредитів.

Аудит засвідчив, що у Фонді не обліковуються окремо отримані від уповноважених банків запити та відповіді на них.

Дослідженням звернень уповноважених банків та укладених кредитних договорів встановлено: щоденна кількість запитів у 3–4 рази перевищує кількість укладених кредитних договорів. Водночас **кількість погоджених Фондом запитів є більшою за кількість укладених кредитних договорів, оскільки один і той же запит міг бути погоджений двічі.**

Слід зазначити, що можливість подання таких повторних запитів необмежена. Надання уповноваженим банком повторних запитів щодо одного і того ж СП відбувалось через відмову Фонду у зв'язку з перевищенням максимальної суми кредиту; неукладення кредитного договору з СП протягом трьох банківських днів, хоча попередньо отримано погодження запиту від Фонду.

За допомогою платформи Power BI з використанням відповідних алгоритмів і технічних правил Фондом автоматично проводилась перевірка, за результатами якої формувался список СП, за якими виявлено перевищення обсягу кредиту. Однак додатково працівником Фонду переглядався кожен СП і вже після перевірки формувалась відповідь уповноваженому банку за всіма заявками СП. Для відмови запиту є тільки одна причина — перевищення ліміту кредитування.

Розгляд Фондом заявок на поповнення ескроу рахунка та розподіл коштів між уповноваженими банками потребує автоматизації.

Порядком № 28 передбачено, що сплата Фондом компенсації відсотків за кредитами, наданими СП, здійснюється з використанням ескроу рахунків, який поповнюється Фондом на підставі заявки уповноваженого банку на поповнення ескроу рахунків, переліку СП за формою, встановленою Фондом.

Заявка на поповнення ескроу рахунка подається уповноваженим банком до Фонду в порядку, передбаченому договором про співробітництво.

На 01.01.2021 кількість уповноважених банків, з якими укладено договори про співробітництво, становила 23, на 01.01.2022 — 41, на 01.01.2023 — 44, на 01.01.2024 — 45 і на 01.06.2024 — 46.

Встановлено, що інформація про **заявки на поповнення ескроу рахунків, надіслані від уповноважених банків протягом 2021 року, Фондом не узагальнювалась, їх облік не здійснювався.** Перевірка заявок на відповідність та правильність їх заповнення, узагальнення даних Фондом здійснювались у ручному режимі у форматі Excel. Під час аудиту здійснено узагальнення наданих уповноваженими банками заявок протягом 2021 року та опрацьовано виписки Казначейства щодо поповнення ескроу рахунків.

Інформацію щодо подання уповноваженими банками заявок на поповнення ескроу рахунків протягом 2021–2023 років і січня–травня 2024 року наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Подання уповноваженими банками заявок на поповнення ескроу рахунків протягом 2021–2023 років і січня–травня 2024 року

млн грн

Період	Кількість поданих (розглянутих) заявок на поповнення ескроу рахунка	Сума заявки на поповнення ескроу рахунка	Фактичне поповнення ескроу рахунка	Різниця між сумою фактичного поповнення та сумою заявки
2021	122	4 540,3	4 262,2	-278,1
2022	149	10 348,2	6 506,7	-3 841,5
2023	320	26 018,9	15 850,0	-10 168,9
січень–травень 2024 року	113	15 177,9	8 770,9	-6 407,0

У 2023 році Фондом розглянуто 320 заявок уповноважених банків на поповнення ескроу рахунків, що в 2,1 раза більше, ніж у 2022 році (149 заявки), та в 2,6 раза більше, ніж у 2021 році (122 заявки). Зазначене, зокрема, спричинено припиненням авансування коштів¹³ на ескроу рахунки для сплати компенсації відсотків на користь СП та запровадженням нових напрямів кредитування.

В умовах воєнного стану в травні 2022 року Фондом¹⁴ за домовленістю з Мінфіном та Казначейством авансування ескроу рахунків припинено.

З серпня 2022 року через дефіцит бюджетних коштів та заборгованості зі сплати компенсації процентів за кредитами СП від одного до шести місяців, розподіл Фондом коштів на поповнення ескроу рахунків уповноважених банків відбувався відповідно до нарахованої ними суми сплати компенсації відсотків протягом попереднього періоду, хоча такі вимоги у Порядку № 28 не встановлені. Відповідні зміни до цього Порядку внесені 14.03.2023¹⁵ (через 10 місяців).

Так, Фондом з метою забезпечення оперативної виплати коштів державної підтримки з 2022 року затверджувалися графіки розподілу між уповноваженими банками сум виплати коштів, достатніх для закриття заборгованості за сплатою компенсації за кредитами СП за

¹³ Фонд перераховує кошти на рахунок умовного зберігання (ескроу), відкритий у відповідному уповноваженому банку, в сумі, погодженій Фондом, яка згідно з плановим (прогнозним) розрахунком уповноваженого банку необхідна для сплати компенсації процентів на користь відповідних суб'єктів підприємництва протягом піврічного періоду кредитування (далі — сума авансування) (пункт 15 Порядку № 28 у редакції до 17.03.2023).

¹⁴ Листи Фонду до уповноважених банків від 18.05.2022 і 24.05.2022 «Щодо надання інформації Програма «Доступні кредити 5–7–9%»».

¹⁵ Згідно з Постановою № 229 (чинна з 17.03.2023).

попередні періоди (пропорційно співвідношенню отриманих коштів до заборгованості банків). Такі графіки розподілу формувалися в ручному режимі у форматі Excel.

Отже, за умов невпровадження ІАС Фонду для ведення обліку заявок на поповнення ескроу рахунка та розподілу сум виплати коштів за Програмою між уповноваженими банками, наявний ризик виникнення технічних та арифметичних помилок, що може призвести до визначення та, відповідно, перерахування неправильної суми коштів на ескроу рахунок.

Порядком № 28 визначено умови щодо обмеження суми державної підтримки, отриманої СП з урахуванням ГПК за останніх три календарних роки. Обмеження застосовувалося у сумі 200 тис. євро, з березня 2021 року на період дії карантину додатково встановлено 400 тис. євро, з квітня 2022 року протягом дії воєнного стану обмеження суми державної підтримки не застосовується¹⁶.

Одним із заходів подолання дефіциту Програми відповідно до Концептуальної записки Мінфіну, підтриманої МВФ, є відновлення правил, які регулюють державну підтримку, що надається через Фонд.

Законом № 1555 передбачено з 01 січня 2025 року відновлення обмеження та обов'язок подавати інформацію щодо державної допомоги, яка надається через Фонд.

Перевірка відповідності СП такому обмеженню покладена на уповноважені банки. За даними тижневої звітності банків, частка відмов щодо участі СП у Програмі через перевищення ліміту державної підтримки становить менше 1 відсотка.

СП подає до уповноваженого банку Довідку про суми отриманої державної допомоги на фірмовому бланку за підписом уповноваженої особи підприємства чи ФОП. СП гарантує, що така інформація відповідає дійсності, а подання неправдивої інформації у довідці є підставою для відмови у наданні державної підтримки цієї та інших державних програм.

Наразі неможливо перевірити повноту та правильність інформації, яку надає СП щодо отриманої ним державної допомоги, що створює ризик подання неправдивої інформації. Як наслідок, наявні ризики неправомірного надання державної підтримки за Програмою.

Антимонопольним комітетом України складається та ведеться реєстр державної допомоги, який є неповним. З квітня 2022 року під час воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування надавачі державної допомоги звільнені від обов'язку повідомлення про державну допомогу¹⁷.

¹⁶ Підпункт 5 пункту 8 Порядку № 28 у редакції від 17.03.2023.

¹⁷ Пункт 5² розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1555.

Запровадження системи контролю державної допомоги, подібної до системи Європейського Союзу, є однією з умов Угоди про асоціацію¹⁸. За даними Єврокомісії, спроможність у сфері забезпечення виконання правил надання державної допомоги залишається проблематичною, оскільки міністерства та інші органи, які надають допомогу, непослідовно повідомляють Антимонопольний комітет України про заходи державної допомоги¹⁹.

У лютому 2024 року Кабінетом Міністрів України затверджено План заходів з виконання рекомендацій Європейської Комісії²⁰, згідно з яким для приведення у відповідність законодавства України з актами права Європейського Союзу передбачено провести повну і точну інвентаризацію програм державної допомоги. Також подання надавачами державної допомоги інформації про програми підтримки передбачено здійснити протягом двох місяців після відновлення обов'язку надавати таку інформацію.

Водночас відповідно до умов Типового договору про співробітництво уповноважені банки продовжують здійснювати розрахунок суми державної допомоги, наданої СП у межах Програми, що є позитивною практикою.

Зміни до Закону № 1555 не передбачають відновлення обов'язку подавати інформацію про державну допомогу для інших надавачів. Дані реєстру залишатимуться неповними на час дії воєнного стану.

Визначення уповноваженими банками приросту робочих місць у ряді випадків відбувалося з використанням різних показників, що створювало умови для неправомірної зміни компенсаційної ставки за кредитами, наданими СП на інвестиційні цілі.

Порядком № 28 перебачено, що уповноважені банки зобов'язані щоквартально проводити аналіз приросту робочих місць СП (зміни середньої чисельності працівників СП), надавати ці дані Фонду в межах квартальної звітності (на період воєнного стану та протягом 180 календарних днів після його припинення чи скасування — на піврічній основі), здійснювати перегляд компенсаційної процентної ставки за кредитами на інвестиційні цілі.

У цьому Порядку вживається термін «середня чисельність працівників», при цьому у Типовому договорі про співробітництво — термін «середньооблікова кількість штатних працівників».

¹⁸ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, яка ратифікована Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII.

¹⁹ Аналітичний звіт Єврокомісії від 01.02.2023.

²⁰ План заходів з виконання рекомендацій Європейської Комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2023 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09 лютого 2024 р. № 133-р.

Середня кількість працівників відображається у фінансовій звітності (Баланс) і визначається як сума середньооблікової кількості штатних працівників, середньої кількості зовнішніх сумісників та середньої кількості працюючих за цивільно-правовими договорами. Середньооблікова кількість штатних працівників визначається у Податковому розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків — фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску і розраховується на підставі щоденних даних про облікову кількість штатних працівників²¹.

Проведеним дослідженням із застосуванням нестатистичної вибірки встановлено, що **уповноважені банки використовують показник «середня кількість працівників» замість показника «середньооблікова кількість штатних працівників» у 14,8 відс. кредитних договорів такої вибірки. Це призводить до викривлення показників звітності уповноважених банків, що подається до Фонду, та звітності Фонду за Програмою, яка надається головному розпоряднику — Мінекономіки (до 01.01.2024 Мінфіну).**

Разом з тим на основі середньооблікової кількості штатних працівників визначається приріст робочих місць. Використання різних показників уповноваженими банками для такого аналізу створює **ризик неправильного визначення приросту робочих місць та, як наслідок, неправомірної зміни компенсаційної ставки за кредитами, наданими СП на інвестиційні цілі**²².

Процеси визначення сегмента СП, встановлення і зміни базової та компенсаційної процентних ставок відбуваються безсистемно і потребують автоматизації.

Результати статистичної вибірки засвідчили, що перевірка відповідності СП критеріям для участі у Програмі на момент укладення кредитного договору проводилася уповноваженими банками у 100 відс. випадках.

Розміри базових і компенсаційних процентних ставок залежать від сегмента СП, який визначається відповідно до Господарського кодексу на основі річного доходу СП²³. До 10 травня 2022 року розмір річного доходу розраховувався сумарно з урахуванням доходу, отриманого іншими учасниками ГПК²⁴.

²¹ Глава 3 Інструкції зі статистики кількості працівників, затвердженої наказом Державного комітету статистики України від 28 вересня 2005 р. № 286, затвердженим у Мін'юсті 30 листопада 2005 р. за № 1442/11722.

²² З 15.03.2022 (постанова Кабінету Міністрів України від 12 березня 2022 р. № 274 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 та від 14 липня 2021 р. № 723») до 17.03.2023 (Постанова № 229) пунктом 13 Порядку № 28, зокрема, передбачено, що у період воєнного стану та протягом 180 календарних днів після його припинення чи скасування вимоги щодо приросту нових робочих місць, збереження робочих місць та вимоги щодо аналізу та подання відповідної звітності суб'єктом підприємництва не застосовуються.

²³ Частина третя статті 55 Господарського кодексу (зі змінами).

²⁴ Пункт 13 Порядку № 28 у редакції від 18.04.2022.

Проведеним дослідженням встановлено, що замість річного доходу у 66,7 відс. кредитних договорів нестатистичної вибірки уповноваженими банками використовувалися показники чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)²⁵. Також при відображенні показників річного доходу у звітності уповноважених банків виявлено технічні помилки, зокрема при визначенні одиниць виміру, неврахування доходу, отриманого іншими учасниками ГПК при визначенні показника річного доходу.

Такі помилки і неточності призводили до неправильного визначення річного доходу та сегмента у звітності уповноважених банків та Фонду, зокрема за кредитним договором від 27.01.2022 (табл. 3).

Таблиця 3

Невідповідності показників річного доходу та сегмента СП у звітності уповноважених банків та Фонду за кредитним договором від 27.01.2022

Джерело	Річний дохід на дату укладення кредитного договору, млн грн		Сегмент на дату укладення кредитного договору
	СП	СП з ГПК	
Фінансова звітність СП і ГПК	45,98	74,36	Малий
Кредитний договір	–	–	Малий
Звітність уповноваженого банку за 2022 рік	45269,4	45269,4	Великий
Звітність уповноваженого банку за 2023 рік	45,27	45,27	Великий
Звітність Фонду за 2022 рік	45269,4	45269,4	Великий
Звітність Фонду за 2023 рік	45,2694	45,2694	Мікро

Отже, невідповідність показників річного доходу та сегмента СП створює ризики встановлення неправомірного розміру базової і компенсаційної процентних ставок, завищення сум державної підтримки або недоотримання СП компенсації відсотків.

Перегляд розміру базової процентної ставки здійснюється уповноваженим банком кожного календарного кварталу, за кредитами ФОП — на річній основі.

Уповноваженими банками **не надано інформації про факт перегляду базової процентної ставки за 18,3 відс.** кредитних договорів **статистичної вибірки (70 договорів)**. За цими договорами з початку 2021 року по травень 2024 року надано 31,5 млн грн державної підтримки.

За результатами опитування **37,8 відс. СП**, які є учасниками Програми, зазначили про незмінність базової процентної ставки, що **свідчить про наявність ризиків порушення строків перегляду базової процентної ставки та неправильного розрахунку сум компенсації**.

²⁵ Фінансової звітності для СП «Звіт про фінансові результати».

Зміни компенсаційної процентної ставки відбувались за кредитними договорами 32,4 відс. СП, у 16,2 відс. — через зміни середньооблікової кількості штатних працівників.

За даними уповноважених банків, компенсаційна процентна ставка змінювалась за 42,4 відс. кредитних договорів статистичної вибірки. Збільшення компенсаційної процентної ставки відбулось за 30,9 відс. кредитних договорів, за 8,7 відс. — від 2 до 7 змін. Підстави для таких змін — зміна чисельності штатних працівників (21,1 відс. кредитних договорів статистичної вибірки), умов Порядку № 28 — цілі кредитування, розмір компенсаційної процентної ставки (12,7 відс.), відміна карантину²⁶, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (4,7 відс.), порушення умов Програми, кредитного договору — прострочення виплат за кредитом, податковий борг, результати квартального моніторингу (2,1 відсотка).

Водночас **уповноваженими банками не надано інформації про підстави для зміни компенсаційної процентної ставки за 9** кредитними договорами (5,6 відс. кількості кредитних договорів, за якими були такі зміни; 2,4 відс. загальної кількості договорів статистичної вибірки). Зазначене створює **ризик безпідставної зміни компенсаційної процентної ставки уповноваженими банками**. З початку 2021 року по травень 2024 року за цими кредитними договорами надано 23 тис. грн державної підтримки.

За результатами аналізу первинних документів до кредитних договорів нестатистичної вибірки встановлено такі недоліки:

- форма заявок на участь у Програмі, поданих СП до уповноважених банків, не відповідає формі заявки, встановленій Типовим договором про співробітництво (у 29,6 відс.);
- річний дохід на дату укладення кредитного договору визначений за менший період (три квартали), ніж передбачено Типовим договором про співробітництво (чотири календарні квартали);
- показники річного доходу та середньооблікової кількості штатних працівників не відповідають даним Державної податкової служби України;
- показники звітності уповноважених банків, поданої до Фонду, та інформація, надана ними на запит Рахункової палати, не відповідає кредитним договорам, додатковим угодам до них та випискам за процентними рахунками за період кредитування (дата укладення, сума кредиту, компенсаційна та базова процентні ставки, суми наданої державної підтримки).

Крім того, на запит Рахункової палати уповноваженими банками надано неповну інформацію щодо змін компенсаційної і базової процентних ставок, прогнозних розрахунків компенсації процентів до кінця дії кредитного договору, а також підтвердження дотримання відповідної частки власних коштів СП у інвестиційному проєкті, визначеної Порядком № 28²⁷.

²⁶ Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2023 р. № 651 «Про відміну на всій території України карантину, встановленого з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (чинна з 30.06.2023).

²⁷ У редакції до 17.03.2023.

Звітність Фонду має певні недоліки та не уніфікована.

Аудитом встановлено невідповідність даних звітності Фонду до звітності уповноважених банків та первинним документам до кредитних договорів за 29,6 відс. кредитних договорів нестатистичної вибірки в частині таких показників: дати укладення кредитного договору, визначення сегмента СП, базової процентної ставки на дату укладення кредитного договору, суми кредиту, обсягів наданої державної підтримки. Причинами цього є помилки у звітності уповноважених банків та, відповідно, їх неправильне перенесення Фондом до своєї звітності.

За поясненнями Фонду, дані отримані від уповноважених банків в електронному форматі, перевіряються працівником Фонду у ручному режимі щодо якості наданої уповноваженими банками інформації із подальшою комунікацією з ними щодо виправлення виявлених помилок та неточностей. Після коригування такої інформації уповноваженими банками, Фондом здійснюється повторна перевірка таких даних та розпочинається процес консолідації інформації для подальшого складання загального зведеного звіту. З метою систематизації даних від уповноважених банків за Програмою Фонд розробляє систему узагальнення даних на основі платформи Power BI.

Також виявлено недоліки у звітності Фонду про виконання Програми за 2021–2023 роки, зокрема: невідповідність даних звітному періоду — у звіті за 2021 рік наявні записи щодо кредитних договорів, укладених у 2022 році (3 кредитні договори), до звітності за 2022 рік включено один кредитний договір, укладений у січні 2023 року; невідповідність між показниками одного і того ж кредитного договору чи СП в одному періоді — різні показники річного доходу, середньооблікової кількості штатних працівників і сегмента; форма запису показників звітності Фонду не є уніфікованою — є записи російською мовою, використовуються різні форми запису галузі, скорочень організаційної форми, типу кредиту і його нумерації, області; окремі показники записані з помилками (зокрема, базова процентна ставка на дату укладення договору у розмірі 0 відс., 3 відс.); а також немає даних за певними показниками.

Загалом у звітності Фонду за 2021, 2022 і 2023 роки немає 3,2 відс. значень показників за усіма записами (99 808 із 3 103 932 значень) (табл. 4).

Таблиця 4

Кількість значень показників, яких немає у звітності Фонду

Показник	Кількість записів			
	2021	2022	2023	Разом
Кількість записів	32 274	54 476	79 482	166 232
Кількість показників	19	18	19	–
Загальна кількість значень показників (заповнених і відсутніх)	613 206	980 568	1 510 158	3 103 932
Кількість відсутніх значень показників за усіма записами	39 030	24 138	36 640	99 808
Частка значень показників, за якими немає даних, відсотки	6,4	2,5	2,4	3,2

Наприклад, у звіті Фонду за 2023 рік немає, зокрема, таких даних: компенсаційна процентна ставка на дату укладення договору — 1420 значень, базова процентна ставка на дату кредитного договору — 1323 значення.

Виявлені факти свідчать про недостатній контроль Фондом за повнотою та правильністю даних уповноважених банків.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Кабінету Міністрів України доручити до 01.11.2024:

- Антимонопольному комітету України розглянути питання щодо підготовки пропозицій про внесення змін до Закону № 1555 в частині скасування звільнення надавачів державної допомоги від обов'язку повідомляти про нову та наявну державну допомогу;
- Мінекономіки спільно з Мінфіном підготувати та внести в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України проєкт постанови Кабінету Міністрів України про внесення змін до Порядку № 28 в частині впорядкування термінології шляхом заміни терміна «середня чисельність працівників» на термін «середньооблікова кількість штатних працівників».

Фонду забезпечити:

- розробку технічного завдання ІАС для обліку, систематизації та уніфікації звітності щодо процесів надання державної підтримки (до 01.02.2025);
- впровадження ІАС для обліку, систематизації та уніфікації звітності щодо процесів надання державної підтримки (до 01.01.2026).

3.2. Якою мірою видатки, передбачені законами України про державний бюджет на 2021–2024 роки, забезпечують потребу у бюджетних коштах на державну підтримку суб'єктів підприємства

ВИСНОВКИ

Незабезпечення обліку показників розгорнутої структури кредитного портфеля, прогнозних обсягів державної підтримки у розрізі кредитних договорів та структури заборгованості такої підтримки, а також через неодноразове внесення змін до Порядку № 28 в частині доповнення новими цілями та напрямками, надання державної підтримки СП, та надання уповноваженими банками кредитів СП без обмежень, обсяг бюджетних асигнувань був недостатнім для покриття сум компенсації відсотків за кредитами, наданими СП.

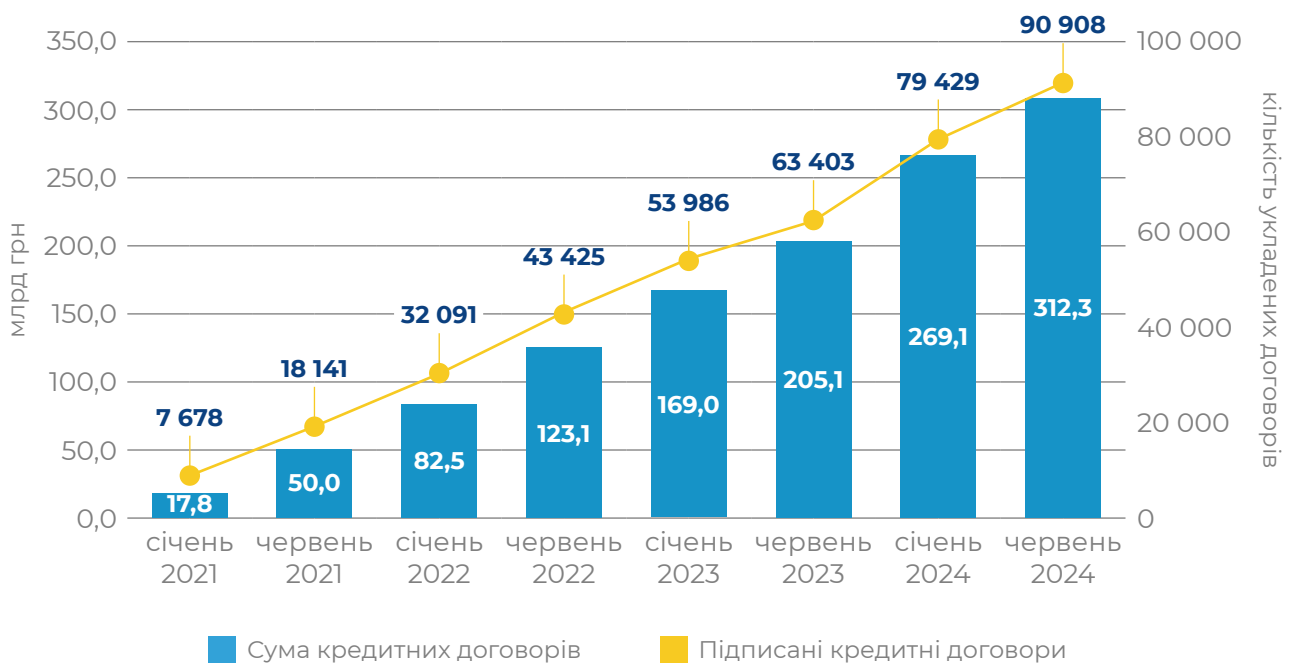
РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Структура кредитного портфеля, прогнозні обсяги державної підтримки у розрізі кредитних договорів та управління факторним аналізом структури заборгованості підтримки потребують суттєвого удосконалення.

З часу ухвалення Програми зміни до Порядку № 28 вносилися більше 30 разів: напрями підтримки за Програмою розширювалися, змінювалися умови надання кредитів та підтримки. Керуючись внесеними змінами, уповноважені банки надавали кредити СП відповідно до умов і критеріїв, визначених Порядком № 28.

Так, відповідно до звітів Фонду кількість кредитних договорів з січня 2021 року до червня 2024 року зросла в 11,8 раза (з 7 678 до 90 908 кредитних договорів), а загальна сума кредиту за цими договорами — у 17,6 раза (з 17,8 до 312,3 млрд грн) (діаграма 7).

Діаграма 7. Динаміка кількості укладених договорів та суми кредитних договорів за 2021–2023 роки та січень–червень 2024 року

Джерело: дані щотижневої інформації про результати Програми «Доступні кредити 5–7–9».

Участь у Програмі станом на 01.06.2024 беруть 46 уповноважених банків. На початку червня 2024 року портфель субсидійованих Програмою позик від початку введення воєнного стану в Україні зріс більш ніж удвічі і становив 129 млрд грн²⁸, частка гривневого корпоративного портфеля, сформована за рахунок Програми, у середньому по

²⁸ Джерело: Звіт про фінансову стабільність, червень 2024 року, схвалений Комітетом з фінансової стабільності 18 червня 2024 року — ключова публікація Національного банку України.

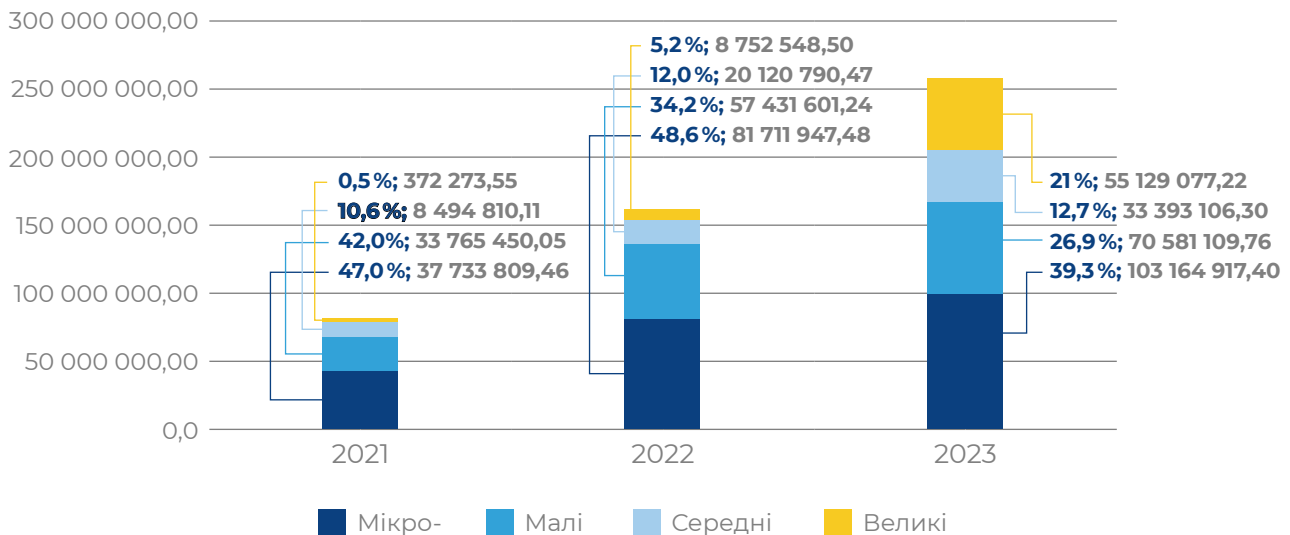
банківській системі становила близько 33 відс., збільшившись порівняно з 2021 роком на 83,3 відсотка. При цьому якість портфеля за Програмою залишається високою.

Зазначене стало **одним із чинників, що позитивно вплинув на прибутковість банків та відповідні відрахування до державного бюджету.**

За результатами **2021–2023 років банками сплачено до державного бюджету 31 423,8 млн грн податку на прибуток.** При цьому приріст цього податку щороку становив 5,6 відс. (2021), 49,2 відс. (2022) та 14,7 відс. (2023). **Дивідендів сплачено загалом на суму 88 803,2 млн грн, найбільше — у 2022 році (38 100,0 млн гривень).**

Аналіз обсягу кредитування у розрізі сегментів вказує на зміщення акценту підтримки малих і мікро- СП на користь середнього і великого сегментів, що прослідковується з березня 2022 року (діаграма 8).

Діаграма 8. Структура обсягу кредитування за сегментами СП

Обсяги кредитування мікро- і малих СП зростали, проте їх частка у загальній сумі кредитів за кредитними договорами мікросегмента зменшувалася з 47 до 39,3 відс., малого сегмента — з 42 до 26,9 відсотка.

Натомість зростала частка середнього сегмента — з 10,6 до 12,7 відс. та великих СП²⁹ — з 0,5 до 21 відсотка.

Водночас **Фонд, Мінекономіки та Мінфін не володіли інформацією щодо розгорнутої структури кредитного портфеля, прогнозних обсягів державної підтримки у розрізі кредитних договорів та структури заборгованості за нею.**

²⁹ Відповідно до Постанови № 312 (чинна з 19.03.2022) категорія позичальників доповнена великими підприємствами.

Формою звітності уповноважених банків за Програмою «Доступні кредити 5–7–9%» (додаток 8 до Типового договору про співробітництво з уповноваженими банками) не передбачено детальних показників щодо розгорнутої структури кредитного портфеля та структури заборгованості.

Фонд неодноразово звертався до Мінфіну щодо забезпечення виконання Програми, надаючи узагальнені показники дефіциту Програми для покриття сум компенсації відсотків за кредитами, наданими СП, отримані від уповноважених банків за запитами.

Як вже зазначалось, Фонд не визначався одержувачем бюджетних коштів. Повноваження Фонду щодо підготовки та надання інформації про видатки за бюджетною програмою на запит та у строки, встановлені головним розпорядником, визначені внутрішніми документами Фонду — операційними процесами №№ 8 і 3.

Детальні розрахунки та обґрунтування щодо обсягів бюджетних коштів, необхідних для виконання цих бюджетних програм на середньостроковий період (плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди) до бюджетних запитів Фондом до головних розпорядників не надавалися, що суттєво вплинуло на **оцінку потреби у фінансуванні Програми**.

Крім того, **пропозиції Фонду** щодо потреби у фінансуванні бюджетної програми за КПКВК 3501540 **включалися Мінфіном до бюджетних запитів неповною мірою**.

За даними Фонду, що надавались до Мінфіну, заборгованість перед уповноваженими банками з компенсації процентів за кредитами на 01.01.2023 становила **4 507,7 млн грн**, а на 01.01.2024 — **7 137,4 млн гривень**.

У січні 2024 року Фонд повідомив Мінекономіки про наявність непогашеної заборгованості перед уповноваженими банками та зазначив, що обсяг державної підтримки для покриття витрат за Програмою у 2024 році становить **28 736,7 млн грн** проти **18 000 млн грн**, затверджених Законом № 3460.

З метою здійснення **факторного аналізу заборгованості** з часткової компенсації Фондом процентних ставок за кредитами СП у межах реалізації Програми, Мінекономіки у лютому 2024 року звернулося до Фонду щодо надання **розгорнутої структури кредитного портфеля та боргу, зокрема**: напрямів кредитування, типу бізнесу (мікро-, малого, середнього, великого), уповноважених банків, обсягу активного кредитного портфеля, заявлених сум до компенсації та фактично компенсованих, заборгованості (різниця між заявленими та фактично компенсованими сумами).

При цьому звітністю уповноважених банків³⁰ до Фонду надання такої інформації не передбачено. Відповідно, така звітність потребує змін, які, за поясненнями Фонду, можуть бути внесені до 21.08.2024.

³⁰ На виконання умов Типового договору про співробітництво уповноважений банк зобов'язаний надавати Фонду звітність за формами, наведеними в додатках до нього.

За даними Фонду, що надавались до Мінфіну та Мінекономіки, за відсутності коштів для подальшої компенсації процентів за кредитами на понад 6 місяців, уповноважені банки відповідно до пункту 28 Порядку № 28 будуть зобов'язані визнати таку заборгованість простроченою з подальшим виставленням вимог до СП щодо її погашення, що в надскладних умовах ведення бізнесу призведе до хвилі дефолтів у банківському секторі.

Фонд зазначив: дефіцит коштів за Програмою вже призвів до того, що більшість уповноважених банків, окрім державних, призупинили видачу нових кредитів СП, що негативно впливає на ділову активність та уповільнює економічні процеси в країні під час дії воєнного стану. Невиплата бюджетних коштів для подальшої компенсації процентів за кредитами СП негативно впливає на Програму та довіру СП до державних програм, ініційованих Президентом та Урядом, особливо в умовах воєнного стану, коли економіка України потребує найбільшої підтримки.

З метою урегулювання цих питань Урядом видано постанову від 02 лютого 2024 р. № 109³¹, що вносить зміни до абзацу другого пункту 28 Порядку № 28 в частині збільшення строку визнання заборгованості СП із сплати відсотків за кредитним договором простроченою з шести до дев'яти місяців поспіль.

Крім того, постановою Кабінету Міністрів України від 09 лютого 2024 р. № 146³² внесено низку змін до Порядку № 29 щодо перерахування бюджетних коштів, а саме: відповідно до погоджених Фондом заявок, які прийняті у минулому бюджетному періоді, але не профінансовані або профінансовані не в повному обсязі, такі перерахування здійснюються Фондом за рахунок коштів державного бюджету в межах бюджетних асигнувань поточного бюджетного періоду, передбачених за бюджетною програмою «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва» за відповідним напрямом.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Мінфіну та Фонду забезпечити внесення змін до форми звітності уповноважених банків за Програмою «Доступні кредити 5–7–9%» (додаток 8 до Типового договору про співробітництво з уповноваженими банками), передбачивши показники розгорнутої структури кредитного портфеля та боргу (до 01.12.2024).

Мінекономіки та Мінфіну розробити заходи щодо подолання дефіциту Програми (до 01.03.2025).

³¹ «Про внесення змін до порядків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28».

³² «Про внесення змін до порядків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28».

4. НАСКІЛЬКИ ДАНІ, ЩО ОТРИМУЮТЬ (ЗБИРАЮТЬ) МІНФІН, МІНЕКОНОМІКИ, Є ПОВНИМИ ТА ДОСТОВІРНИМИ, ЩОБ ОЦІНИТИ РЕЗУЛЬТАТИ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ «ДОСТУПНІ КРЕДИТИ 5–7–9%»

Дані, що отримують (збирають) Мінфін, Мінекономіки, чітко не відображають результатів виконання бюджетних програм за КПКВК 3501540 і 1201450, ступеня досягнення цілей державної політики у відповідній сфері діяльності, досягнення мети та виконання завдань цих програм, не висвітлюють обсягу й якості надання публічних послуг, та в окремих випадках є недостовірними, щоб оцінити результати Програми «Доступні кредити 5–7–9%».

4.1. Яким чином підтверджено достовірність результативних показників (затрат, продукту, якості) за бюджетною програмою за КПКВК 3501540 «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва»

ВИСНОВКИ

Звіти Мінфіну про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 3501540 за 2021, 2022 і 2023 роки, складені з порушенням вимог розділу III Правил № 1098, містили результативні показники, не підтвержені офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, даними бухгалтерського, статистичного і внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, чим не дотримано вимог пункту 6 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу.

Звіти про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 3501540 за 2021, 2022 і 2023 роки містять недостовірні дані, що відповідно до пункту 36 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу є порушенням бюджетного законодавства.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Включення недостовірних даних до паспортів бюджетних програм

Звіти про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 3501540 за 2021, 2022 і 2023 роки склалися Мінфіном на основі отриманої від Фонду інформації про виконання результативних показників, яка базувалася на звітних даних уповноважених банків.

Дослідженням умов Типових договорів про співробітництво за Програмою, укладених між Фондом з уповноваженими банками, встановлено, що термін подання

уповноваженими банками до Фонду річної звітності — до 15 числа третього місяця, що настає за звітним роком. Зазначене зумовлене особливостями звітування СП до контролюючих органів³³.

Водночас підпунктом 2.2 пункту 2 Наказу № 1098, зокрема, встановлено, що звіти про виконання паспортів бюджетних програм за звітний бюджетний період головні розпорядники коштів державного бюджету оприлюднюють шляхом розміщення на своїх офіційних сайтах протягом трьох робочих днів після подання зведеної річної бюджетної звітності.

Пунктом 6 Порядку № 419, зокрема, встановлено, що річна фінансова звітність подається розпорядниками коштів державного і місцевих бюджетів до органів Казначейства не пізніше ніж 22 січня року, що настає за звітним роком.

Для складання Мінфіном звітів про виконання паспортів за цією бюджетною програмою Фонд надавав Міністерству інформацію про результативні показники за підсумками узагальнення звітності уповноважених банків³⁴ за I півріччя звітного року.

Як наслідок, у звітах про виконання паспортів за 2021, 2022 і 2023 роки Мінфіном відображено недостовірні показники:

- **2021 рік** продукту «Кількість робочих місць, створених (збережених) суб'єктами мікро-, малого та середнього підприємництва, яким надано кредити» (264 052 од.) на 126 610 од. менше показника, наведеного у річному звіті Фонду за 2021 рік (390 662 од.);
- **2022 рік** затрат «Кількість суб'єктів мікро-, малого та середнього підприємництва, яким надано кредити» (31 079 од.) на 17 939 од. більше показника наданого Фондом до Мінфіну листом від 14.04.2023 № 006/419 (13 140 од.); продукту «Кількість робочих місць, створених (збережених) суб'єктами мікро-, малого та середнього підприємництва, яким надано кредити» (296 725 од.) на 29 од. менше показника, наведеного у річному звіті Фонду за 2022 рік (296 696 од.);
- **2023 рік** продукту «Кількість суб'єктів підприємництва, яким надано державну підтримку у вигляді компенсації відсотків за кредитами» (33 426 од.) на 4 355 од. менше наданого Фондом під час аудиту показника (37 781 одиниця).

Крім того, незважаючи на внесені Постановою № 312 зміни до Порядку № 28 щодо розповсюдження його дії на суб'єктів великого підприємництва та неодноразове збільшення видатків з державного бюджету для надання державної підтримки³⁵, Мінфіном не затверджено паспорта бюджетної програми за КПКВК 3501540 на 2022 рік у новій редакції, чим не дотримано вимог підпункту 2 пункту 1 постанови Кабінету

³³ Пунктом 5 Порядку № 419 передбачено, що підприємства, які відповідно до Закону № 996 належать до мікропідприємств, малих підприємств, непідприємницьких товариств та підприємств, які ведуть спрощений бухоблік доходів і витрат, подають річну фінансову звітність не пізніше 28 лютого року, що настає за звітним.

³⁴ За формою, встановленою відповідними договорами про співробітництво.

³⁵ Згідно з Постановою № 438 за КПКВК 3501540 виділено з державного бюджету 2 326 382,2 тис. грн (у тому числі 1 785 482,8 тис. грн — із загального фонду, 540 899,4 тис. грн — із спеціального); Законом № 2385 за КПКВК 3501540 збільшено видатки на 4 000 000,0 тис. грн (за загальним фондом).

Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 267 «Деякі питання затвердження фінансових документів та казначейського обслуговування в умовах воєнного стану» та пункту 10 розділу I Правил № 1098.

Зазначене вплинуло на визначення мети, завдань, напрямів та результативних показників у паспорті бюджетної програми за КПКВК 3501540 на 2022 рік та їх достовірність у звіті про виконання паспорта бюджетної програми.

При цьому звіт про виконання паспорта на 2022 рік містить фактичний результативний показник затрат «Кількість суб'єктів мікро-, малого та середнього підприємництва, яким надано кредити» без урахування інформації про суб'єктів великого підприємництва, яким надавалась державна підтримка.

Отже, звіти Мінфіну про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 3501540 за 2021, 2022 і 2023 роки містили результативні показники, не підтвержені офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, даними бухгалтерського, статистичного і внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, чим не дотримано вимог пункту 6 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу.

Відповідно до пункту 36 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу включення недостовірних даних до звітів про виконання паспортів бюджетних програм, а також порушення порядку і термінів подання таких звітів є порушенням бюджетного законодавства.

Інформація про виконання результативних показників паспортів бюджетної програми за КПКВК 3501540 на 2021–2023 роки, які характеризують виконання Програми «Доступні кредити 5–7–9%», наведені в додатку 4.

4.2. Наскільки результативні показники (затрат, продукту, якості) за бюджетними програмами за КПКВК 3501540 «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва» та КПКВК 1201450 «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва» характеризують хід реалізації бюджетних програм, ступінь досягнення цілей державної політики у відповідній сфері діяльності, досягнення мети та виконання завдань бюджетних програм, висвітлюють обсяг і якість надання публічних послуг

ВИСНОВКИ

Результативні показники (затрат, продукту, якості) в паспортах бюджетних програм, визначені Мінфіном за КПКВК 3501540 (на 2021–2023 роки) та Мінекономіки КПКВК 1201450 (на 2024 рік), **не характеризують ходу реалізації цих бюджетних програм, ступеня досягнення цілей державної політики, спрямованої на розвиток фінансового сектору,**

досягнення мети та виконання завдань, не висвітлюють обсягу й якості надання публічних послуг.

У паспорті на 2024 рік Мінекономіки не визначило як окремі напрями використання бюджетних коштів безпосередньо на фінансову державну підтримку за договорами кредитування, фінансового лізингу, факторингу відповідно до затверджених порядків №№ 28 і 29, а також відповідні видатки на їх фінансування, чим не дотримано вимоги пункту 1 розділу I та пункту 5 розділу II Правил № 1098.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Результативні показники бюджетної програми за КПКВК 1201450 та методологія оцінки Програми «Доступні кредити 5–7–9%» потребують удосконалення.

Метою бюджетних програм за КПКВК 3501540 і 1201450 в межах Програми визначено надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва в Україні, спрямованої на розвиток підприємництва, збільшення обсягів виробництва, експорту, імпортозаміщення, розвиток високотехнологічного виробництва, енергоефективності, впровадження інновацій. Ця мета відповідає меті використання бюджетних коштів, визначеній Порядком № 29.

На 2023 рік мету бюджетної програми за КПКВК 3501540 доповнено: фінансування сільськогосподарських товаровиробників для проведення сільськогосподарської діяльності в умовах воєнного стану.

Завданнями бюджетної програми за КПКВК 3501540 на 2021–2023 роки визначено: сприяння створенню нових робочих місць, розширенню бізнесу, створенню нових підприємств, поверненню трудових мігрантів, сприяння розвитку СП, збільшення обсягів виробництва, експорту, імпортозаміщення, високотехнологічного виробництва, впровадження інновацій.

Завданнями бюджетної програми за КПКВК 1201450 на 2024 рік визначено: підтримка бізнесу в умовах військової агресії, сприяння розвитку СП, розширення бізнесу, створення нових підприємств, повернення трудових мігрантів, стимулювання розвитку переробної промисловості, збільшення обсягів виробництва, експорту, імпортозаміщення, високотехнологічного виробництва, впровадження інновацій.

Реалізація Програми «Доступні кредити 5–7–9%» забезпечувалася у 2021–2023 роках за напрямом: часткова або повна компенсація Фондом відсотків за кредитами, що надаються СП.

У паспорті за КПКВК 1201450 на 2024 рік Мінекономіки визначено лише один напрям бюджетної програми: часткова або повна компенсація Фондом відсотків за кредитами та винагороди за договорами фінансового лізингу і факторингу, що надаються СП. Разом з тим визначено окремі результативні показники, які стосуються надання державної

підтримки (публічних послуг) СП у вигляді часткової або повної компенсації Фондом відсотків за кредитами, компенсації винагороди за договорами фінансового лізингу та факторингу.

Як наслідок, у паспорті на 2024 рік не визначено видатків та окремих напрямів використання бюджетних коштів безпосередньо на фінансову державну підтримку за договорами кредитування, фінансового лізингу, факторингу, відповідно до порядків №№ 28 і 29, чим не дотримано вимог пункту 5 розділу II Правил № 1098. Зазначене дає можливість Міністерству на власний розсуд протягом року здійснювати перерозподіл видатків на виплату компенсації за різними напрямами.

Визначені Мінекономіки (до 01.01.2024 Мінфіном) результативні показники не характеризують ходу реалізації бюджетних програм за КПКВК 3501540 і 1201450, ступеня досягнення цілей державної політики у відповідній сфері діяльності, досягнення мети та виконання завдань цих програм, не висвітлюють обсягу й якості надання публічних послуг, чим не дотримано вимоги пунктів 4 і 6 Загальних вимог № 1536.

Отже, Мінфіном не визначені результативні показники, що відповідають критерію «суспільна значимість» та передбачені Загальними вимогами № 1536: **такі показники висвітлюють ефект, який отримують економіка та суспільство завдяки діяльності головного розпорядника, та дають можливість оцінити вплив на економічний та соціальний розвиток, ефективність надання публічних послуг.**

За позицією Мінфіну, від визначених у паспортах на 2021–2023 роки результативних показників щодо кількості суб'єктів, яким надано кредити, та/або обсягів залучених кредитів, залежить досягнення чи недосягнення надання підтримки у великих обсягах для забезпечення контрциклічного ефекту у кредитуванні СП.

В інтерв'ю, проведеному під час аудиту, представник Кредитної установи для відбудови (KfW, Німеччина) зазначив: на сьогодні не розроблена повноцінна методологія оцінки Програми, використовуються деякі кількісні показники такі, як кількість виданих кредитів, але показники ефективності, які б характеризували причинно-наслідковий взаємозв'язок між кредитами і, наприклад, податками від якоїсь групи отримувачів, немає. Німеччиною спільно з Україною напрацьовуються ініціативи щодо вдосконалення оцінки ефективності Програми в рамках окремих проєктів технічної допомоги. Фінансування передбачається для Фонду і, можливо, для Мінфіну з метою створення на рівні Уряду підрозділів для розроблення відповідної методології. **На думку експертів, розробленню повноцінної методології оцінки ефективності Програми завадила військова агресія РФ проти України.**

Представниками Світового банку під час інтерв'ю зазначено, що Програма була ефективною з огляду на ефект мультиплікатора (скільки отримано на одну гривню компенсації відсотків). Водночас зауважено на необхідності розроблення додаткових даних для оцінки ефективності Програми «Доступні кредити 5–7–9%». З цією метою Світовий банк запропонує Фонду визначити додаткові показники для оцінки ефективності програми, окрім створення (збереження) робочих місць, наприклад щодо підтримки експорту.

Крім того, у частині «Фіскальна ефективність як пріоритет у підтримці МСП» Концептуальної записки Мінфіну, підтриманої МВФ, зокрема, зазначено: державна підтримка малого та середнього підприємництва має забезпечувати не лише негайну допомогу, але й позитивний фіскальний вплив на державний бюджет у довгостроковій перспективі. Цей принцип підкреслює важливість фіскальної ефективності державних інтервенцій. Основою цього принципу є максимізація ефективності та результативності в досягненні бажаних результатів за рахунок виділених бюджетних коштів. Підтримка має ґрунтуватися на продуктивності та потенційному впливі, а не на політичних мотивах чи невибіркового розподілі. Згідно з цим принципом повинні функціонувати механізми моніторингу та оцінки, щоб забезпечити відповідність підтриманих проєктів поставленим цілям.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Мінекономіки спільно з Мінфіном і Фондом розробити порядок (методологію) оцінки Програми, в якому, зокрема, передбачити визначення результативних показників, що характеризують досягнення мети цієї Програми, висвітлюють обсяг і якість надання фінансових послуг (до 01.03.2025).

Мінекономіки передбачити в паспорті бюджетної програми за КПКВК 1201450 на 2025 рік окремі напрями використання бюджетних коштів безпосередньо на державну підтримку за договорами кредитування, фінансового лізингу, факторингу відповідно до порядків №№ 28 і 29 (термін виконання — протягом 45 днів з дня набрання чинності законом про Державний бюджет України).

5. ЯКИМ ЧИНОМ МІНФІНОМ, МІНЕКОНОМІКИ ТА ФОНДОМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА ЗАБЕЗПЕЧЕНО КОНТРОЛЬ З ПИТАНЬ НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СУБ'ЄКТАМ ПІДПРИЄМНИЦТВА

5.1. Якою мірою Мінфіном, Мінекономіки впроваджено елементи внутрішнього контролю, забезпечено організацію і здійснення внутрішнього контролю з питань надання державної підтримки суб'єктам підприємництва

ВИСНОВКИ

Мінфін і Мінекономіки не впровадили елементів внутрішнього контролю, передбачених Основними засадами № 1062, не забезпечили організації і здійснення внутрішнього контролю з питань надання державної підтримки суб'єктам підприємництва на належному рівні. Система внутрішнього контролю Мінфіну і Мінекономіки з питань надання державної підтримки не відповідає Основним засадам № 1062.

Мінфін не забезпечив належного внутрішнього контролю у Фонді (відповідно до підпункту 81 пункту 4 Положення № 375), а Рада Фонду (2021–2023 роки) не приймала рішень про впровадження у Фонді ефективної системи внутрішнього контролю.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Відповідно до абзацу першого частини третьої статті 26 Бюджетного кодексу розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників організують внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечують їх здійснення у своїх установах і на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів.

Мінфіном і Мінекономіки відповідно до статті 26 Бюджетного кодексу і Основних засад № 1062 затверджено внутрішні розпорядчі акти, які визначають організацію здійснення внутрішнього контролю у цих міністерствах:

Порядок організації внутрішнього контролю в апараті Міністерства фінансів України, затверджений наказом Мінфіну від 05.07.2022 № 193;

Інструкцію з організації та здійснення внутрішнього контролю в Міністерстві економіки України, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління Мінекономіки, затверджену наказом Мінекономіки від 11.04.2023 № 2035.

Цими нормативними документами передбачено документальне впровадження окремих елементів внутрішнього середовища, яке, зокрема, встановлює здійснення опису внутрішнього середовища згідно з інформацією, наданою самостійними структурними підрозділами, та ідентифікації ризиків.

Структурними підрозділами Мінфіну за КПКВК 3501540 і Мінекономіки за КПКВК 1201450, які визначені відповідальними виконавцями цих бюджетних програм:

- не здійснено відповідного опису внутрішнього середовища за цими КПКВК, який би містив перелік функцій і завдань, актів законодавства, інших нормативно-правових актів, що визначають порядок їх виконання, а також розподіл повноважень щодо виконання кожного завдання, функцій і процесів між структурними підрозділами;
- ідентифікацію та оцінку ризиків за КВК 350 проведено в травні 2024 року, а за бюджетною програмою за КПКВК 1201450 взагалі не визначено;
- не визначено способів реагування на ідентифіковані та оцінені ризики;
- не передбачено у затверджених міністерствами планах реалізації заходів контролю ідентифікованих ризиків основних заходів контролю та відповідальних виконавців за цими бюджетними програмами.

Мінфін не забезпечив належного внутрішнього контролю у Фонді (відповідно до підпункту 81 пункту 4 Положення № 375), а Рада Фонду (2021–2023 роки) не ухвалювала рішень про впровадження у Фонді ефективної системи внутрішнього контролю.

Наказом Мінфіну від 21.01.2024 № 28 затверджений Порядок проведення конкурсного відбору кандидатів на посади незалежних членів Наглядової ради Фонду розвитку підприємництва. Мінфіном 02.02.2024 на виконання умов цього Порядку оголошено конкурсний відбір на посади незалежних членів Наглядової ради. За результатами відбору Комісія з питань конкурсного відбору Мінфіну 30.04.2024 визначила переможців відбору на посади незалежних членів Наглядової ради. Наразі Мінфіном персональний склад Наглядової ради Фонду не затверджено.

Відповідно до Концептуальної записки Мінфіну, підтриманої МВФ, для підвищення ефективності та мінімізації політичного втручання запропоновано створити незалежну Наглядову раду Фонду. Цей орган передусім має складатися з незалежних членів, ретельно відібраних через прозорий відкритий процес відбору, до якого будуть залучені міжнародні партнери як спостерігачі. Держава буде представлена в Наглядовій раді, але у меншості. Мінфін має забезпечити створення незалежної Наглядової ради Фонду до кінця вересня 2024 року.

Згідно зі Статутом Фонду розвитку підприємництва, затвердженим наказом Мінфіну від 11 січня 2020 року № 5 (в редакції наказу Мінфіну від 14 грудня 2023 р. № 700) у разі, якщо Наглядова рада є неправомочною або повноваження всіх членів Наглядової ради припинено, загальні збори (Мінфін) можуть приймати рішення з усіх питань, що належать до компетенції Наглядової ради згідно з законодавством України та цим Статутом.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Мінекономіки забезпечити здійснення внутрішнього контролю з питань надання державної підтримки СП у відповідності з Основними засадами № 1062 (до 01.03.2025).

Мінфіну забезпечити належне функціонування ефективної системи внутрішнього контролю у Фонді (до 01.03.2025).

5.2. Якою мірою Фондом розвитку підприємництва забезпечено контроль за регулярністю проведення уповноваженими банками моніторингу цільового використання кредитних коштів та відповідністю суб'єкта підприємництва критеріям прийнятності, визначеним Порядком № 28, вибірково перевірку суб'єктів підприємництва та наданих їм кредитів щодо відповідності критеріям та іншим умовам, визначеним Порядком № 28

ВИСНОВКИ

Фондом не забезпечено контроль за регулярністю проведення уповноваженими банками моніторингу цільового використання кредитних коштів та відповідністю СП критеріям прийнятності, визначеним Порядком № 28.

Вибіркова перевірка СП та наданих їм кредитів щодо відповідності критеріям та іншим умовам, визначеним Порядком № 28, Фондом не проводилася.

Фактично проведення моніторингу цільового використання кредитних коштів та відповідності СП критеріям прийнятності, визначеним Порядку № 28, покладено на уповноважені банки.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Перевірка використання СП кредиту за цільовим призначенням проводиться уповноваженими банками відповідно до власних внутрішніх процедур. Протягом усього строку кредитування СП уповноважений банк проводить моніторинг цільового використання кредитних коштів та відповідності СП критеріям прийнятності, визначеним Порядку № 28.

Моніторинг проводиться уповноваженим банком відповідно до його внутрішніх процедур та правил з урахуванням вимог, установлених Фондом, але в будь-якому разі

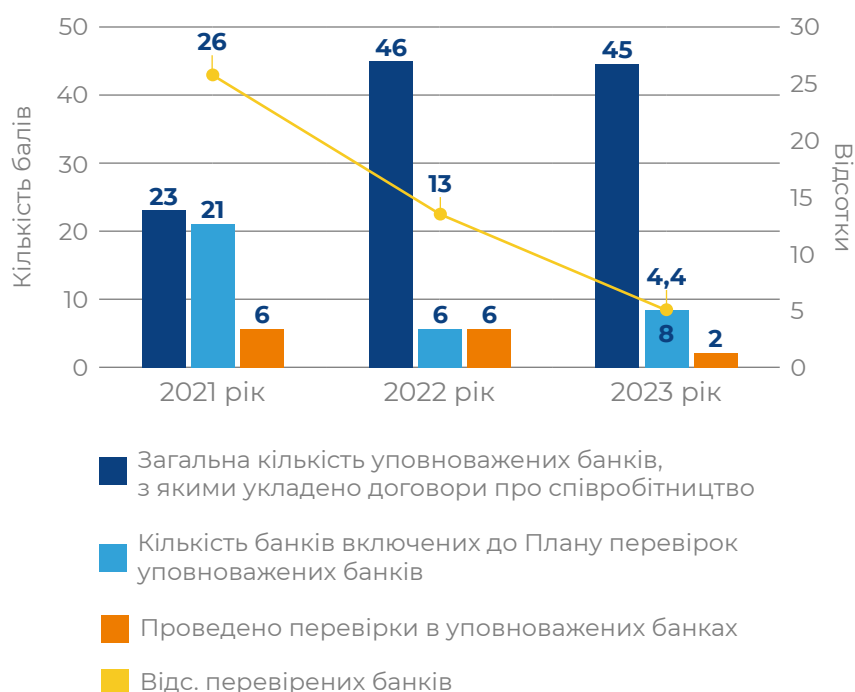
такий моніторинг повинен проводитися не рідше ніж один раз на квартал, а у період воєнного стану та протягом 180 календарних днів після його припинення чи скасування, на піврічній основі, але незалежно від тривалості зазначеного періоду уповноважений банк повинен забезпечити подання річної звітності.

Під час онлайн-зустрічі представниками Світового банку зауважено: широке залучення банків до виконання та моніторингу таких програм є усталеною міжнародною практикою Світового банку, Мінфін та Фонд не змогли б досягти необхідних результатів (надати підтримку близько 80 тис. СП) без широкого залучення банківських установ та покладення на них відповідних повноважень.

Регулярність проведення уповноваженими банками моніторингу Фонд контролював, керуючись Положенням щодо здійснення моніторингу, регламентованим операційними процесами № 8 і № 3, Порядком роботи з уповноваженими суб'єктами для впровадження програм з надання фінансової державної підтримки³⁶. Схема здійснення моніторингу уповноваженими банками та Фондом наведена в додатку 5.

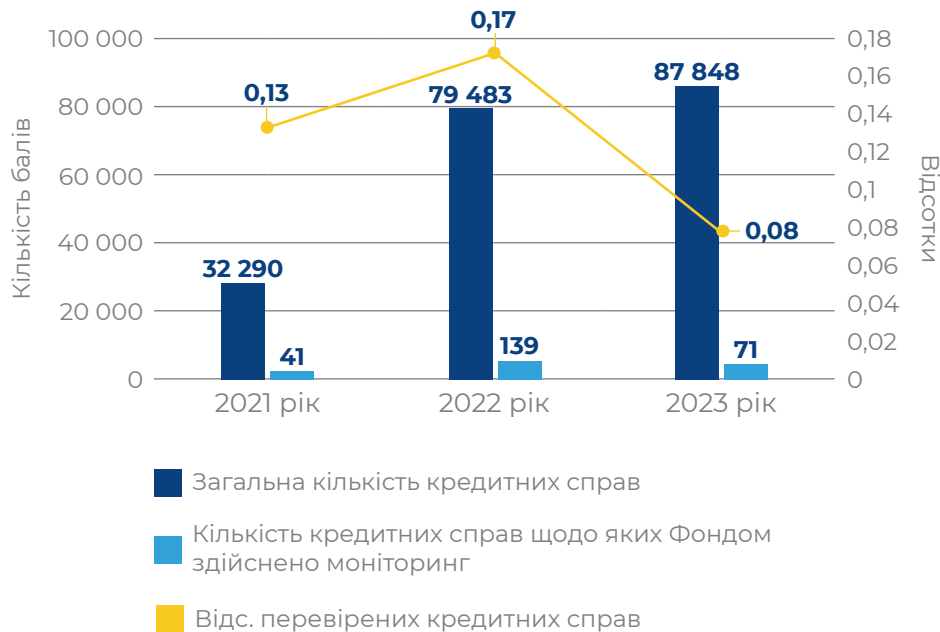
Протягом 2021, 2023 років одним фахівцем Фонду здійснено моніторинг 180 кредитних справ у 12 банках, що становить 0,22 відс. загальної кількості кредитних справ (79 483 справи). У 2022 році моніторинг кредитних справ Фондом не проводився у зв'язку із запровадженням в Україні воєнного стану (діаграма 9).

Діаграма 9. Здійснення Фондом моніторингу кредитних справ протягом 2021, 2023 років

³⁶ Затверджено протоколом засідання Ради Фонду від 07 грудня 2022 року.

Продовження Діаграми 9

Вибіркова перевірка СП та наданих їм кредитів щодо відповідності критеріям та іншим умовам, визначеним Порядком № 28, Фондом не проводилася, чим не дотримано вимог Порядку № 28.

5.3. Наскільки документи суб'єктів підприємництва підтверджують цільове використання бюджетних коштів для надання державної підтримки та відповідність суб'єкта підприємництва критеріям прийнятності, визначеним Порядком № 28

ВИСНОВКИ

За окремими договорами цільове використання кредитних коштів підтверджено не у повному обсязі, а уповноваженими банками не надано підтверджуючих документів щодо використання частини кредитних коштів.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Перевірка використання кредитних коштів за цільовим призначенням СП за кредитними договорами в межах Програми покладено на уповноважені банки. Така

перевірка повинна відбуватися не рідше, ніж раз на квартал (на час дії воєнного стану — раз на пів року) та не рідше разу на рік для кредитів ФОП³⁷.

У звітності Фонду за окремими кредитними договорами немає даних щодо проведення уповноваженими банками моніторингу цільового використання кредитних коштів, у звітах за 2021 рік — за 13147 кредитними договорами, 2022 — за 2156, 2023 — за 3199 кредитними договорами.

За 18,5 відс. кредитних договорів нестатистичної вибірки як підтвердження цільового використання уповноваженими банками на запит надано лише акти (звіти) моніторингу банку без відповідних договорів, рахунків та виписок. За окремими кредитними договорами банком надано підтвердження цільового використання частини кредитних коштів.

Серед опитаних³⁸ 29,7 відс. СП, які отримали державну підтримку в межах Програми, зазначили, що уповноважений банк не звертався щодо надання документів, що підтверджують цільове використання коштів за кредитним договором.

Виявлені факти свідчать про наявність ризику недостатнього контролю уповноважених банків за цільовим використанням кредитних коштів СП.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Фонду забезпечити:

- розробку технічного завдання ІАС для моніторингу уповноваженими банками цільового використання кредитних коштів (до 01.02.2025);
- впровадження ІАС для моніторингу уповноваженими банками цільового використання кредитних коштів (01.01.2026);
- здійснення вибіркової перевірки СП та наданих їм кредитів щодо відповідності критеріям та іншим умовам, визначеним Порядком № 28 (до 01.01.2026).

³⁷ Пункт 26 Порядку № 28 у редакції від 20.06.2024.

³⁸ Рахунковою палатою проведено онлайн-опитування СП щодо надання державної фінансової підтримки за Програмою «Доступні кредити 5–7–9%».

6. ІНФОРМАЦІЯ ПРО АУДИТ

Предмет та обсяг аудиту

Аудит проведено відповідно до Закону № 576, Міжнародних стандартів вищих органів аудиту (ISSAI), визнаних в Україні у частині, що не суперечить Конституції та законам України, вимог нормативно-правових актів, що регулюють діяльність Рахункової палати, із застосуванням положень Методології проведення аудиту ефективності, затвердженої рішенням Рахункової палати від 06 червня 2023 р. № 12-2, з елементами аудиту відповідності.

Згідно з положеннями ISSAI аудиторів використовували професійне судження та дотримувалися вимог професійного скептицизму протягом усього періоду аудиту.

Предмет аудиту: надання державної фінансової підтримки суб'єктам підприємництва; кошти державного бюджету, спрямовані за бюджетними програмами «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва» (КПКВК 3501540) і «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва» (КПКВК 1201450); нормативно-правові акти, розпорядчі, управлінські рішення щодо отримання та використання бюджетних коштів, інші документи, що стосуються мети та предмета аудиту; бюджетна, фінансова, статистична та інша звітність (у тому числі уповноважених банків, що надавалась до Фонду розвитку підприємництва); первинні документи та документи бухгалтерського обліку, бюджетні запити, паспорти бюджетної програми за КПКВК 3501540 на 2021, 2022 і 2023 роки, звіти про їх виконання; паспорт бюджетної програми за КПКВК 1201450 на 2024 рік; інформація та документи, пов'язані з організацією та здійсненням внутрішнього контролю об'єктів аудиту; інші джерела інформації, що характеризують мету та предмет аудиту.

Об'єкти аудиту: Мінфін, Мінекономіки, Фонд.

Період аудиту: 2021–2023 роки, січень–травень 2024 року (для аналізу динаміки окремих показників досліджувалося їх значення за попередні періоди).

Обмеження аудиту

Труднощі в отриманні інформації (у тому числі інформації, що становить банківську таємницю) від уповноважених банків щодо надання кредитів суб'єктам підприємництва.

У разі неможливості підтвердити дотримання уповноваженими банками порядку та механізму надання державної підтримки суб'єктам підприємництва, аудиторів обмежувалися даними вибіркової перевірки уповноважених банків Фондом.

Обмеження у частині неможливості підтвердження визначених Мінфіном результативних показників щодо досягнення мети та завдань бюджетної програми.

Обмеження пов'язані з відсутністю статистичних, аналітичних та інших даних, що підтверджують достовірність інформації про досягнення мети та виконання завдань за КПКВК 3501540.

Критерії аудиту (додаток 6).

Використані методи аудиту

Для отримання надійних доказів використано такі основні методи: аналіз документів, обстеження та фактична перевірка, надсилання запитів Державній податковій службі України, Державній установі «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України», інтерв'ювання відповідальних посадових осіб Мінфіну та Мінекономіки, представників Світового банку та Кредитної установи для відбудови (KfW), анкетування 41 суб'єкта підприємництва, яким надано державну підтримку.

Аудиторами для дослідження дотримання порядку та механізму надання державної підтримки Фондом і уповноваженими банками було сформовано статистичну (стратифіковану) вибірку у кількості 379 кредитних договорів з 166 229 записів щодо кредитних договорів у звітності Фонду за 2021–2023 роки. Для стратифікації застосовано показники розміру наданої державної підтримки, галузь СП та рік звітності Фонду.

З метою більш детального аналізу та дослідження первинних документів до кредитних договорів сформовано якісну нестатистичну вибірку із 27 записів щодо кредитних договорів. Для формування вибірки застосовано такі критерії: сума кредиту; обсяг наданої державної підтримки; прогнозований обсяг державної підтримки, зміни компенсаційної процентної ставки; зміни базової процентної ставки.

Проведено також опитування СП шляхом розміщення на офіційних вебсайтах Рахункової палати та Фонду анкети для заповнення на підставі первинних документів щодо отриманої ними державної підтримки.

Голова Рахункової палати

Ольга ПІЩАНСЬКА

ДОДАТКИ

Додаток 1

Фінансування Фонду за КПКВК 3501540 у 2021–2023 роках та за КПКВК 1201450 у січні–травні 2024 року

тис. грн

№ з/п	Показники	2021	2022	2023	2024
1	Пропозиції Фонду щодо потреб у фінансуванні за КПКВК 3501540, які надавалися Мінфіну*, усього	3 000 000,0	4 000 000,0	—	26 073 775,0
	у т. ч за напрямками:				
	часткова або повна компенсація Фондом відсотків за кредитами, що надаються суб'єктам підприємництва	3 000 000,0	3 855 000,0	—	25 550 000,0
	часткова компенсація Фондом відсотків за іпотечними кредитами, що надаються фізичним особам — позичальникам іпотечних кредитів	0,0	145 000,0	—	—
	часткова компенсація Фондом розвитку підприємництва винагороди за договорами фінансового лізингу, які укладені із суб'єктами підприємництва	0,0	0,0	—	500 000,0
	покриття витрат Фонду розвитку підприємництва за супроводження та забезпечення надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва**:	—	—	—	23 775,0
2	Включено Мінфіном/Мінекономіки до бюджетного запиту та затверджено законами про державний бюджет за КПКВК 3501540/КПКВК 1201450, усього	2 000 000,0	3 000 000,0	16 000 000,0	18 000 000,0
	у т. ч за напрямками***:				
	часткова або повна компенсація Фондом відсотків за кредитами, що надаються суб'єктам підприємництва****	1 704 000,0	2 595 000,0	15 850 000,0	17 976 225,0
	часткова компенсація Фондом відсотків за іпотечними кредитами, що надаються фізичним особам — позичальникам іпотечних кредитів	296 000,0	155 000,0	—	—
	часткова компенсація Фондом розвитку підприємництва винагороди за договорами фінансового лізингу, які укладені із суб'єктами підприємництва	0,0	250 000	150 000,0	—
	покриття витрат Фонду розвитку підприємства за супроводження та забезпечення надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва	—	—	—	23 775,0

Продовження додатка 1

№ з/п	Показники	2021	2022	2023	2024
3	План з урахуванням змін за КПКВК 3501540****, усього	4 071 930,9	9 326 382,2	16 000 000,0	18 000 000,0
	у т. ч за напрямками*****				
	часткова або повна компенсація Фондом відсотків за кредитами, що надаються суб'єктам підприємництва	3 775 930,9	—	15 850 000,0	—
	часткова компенсація Фондом відсотків за іпотечними кредитами, що надаються фізичним особам — позичальникам іпотечних кредитів	196 000,0	—	0,0	—
	часткова компенсація Фондом винагороди за договорами фінансового лізингу, які укладені із суб'єктами підприємництва	100 000,0	—	140 243,0	—
	покриття витрат Фонду за супроводження та забезпечення надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва	—	—	9 757,0	—
4	Касові видатки за КПКВК 3501540/ КПКВК 1201450, усього*****	4 071 930,9	6 326 382,2	16 000 000,0	8 986 791,7*****
	у т. ч за напрямками:				
	часткова або повна компенсація Фондом відсотків за кредитами, що надаються суб'єктам підприємництва	3 775 930,9	6 326 382,2	15 850 000,0	8 770 875,8
	часткова компенсація Фондом відсотків за іпотечними кредитами, що надаються фізичним особам — позичальникам іпотечних кредитів	196 000,0	0,0	0,0	0,0
	часткова компенсація Фондом винагороди за договорами фінансового лізингу, які укладені із суб'єктами підприємництва	100 000,0	0,0	140 243,0	181 740,6
	часткова компенсація Фондом винагороди за договорами факторингу, які укладені із суб'єктами підприємництва	—	—	—	23 608,7
	покриття витрат Фонду за супроводження та забезпечення надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва	—	—	9 757,0	10 566,7

* Станом на 14.08.2022 у Фонді немає інформації щодо розрахунків показників видатків бюджету за бюджетною програмою за КПКВК 3501540 на 2023 рік, які надавалися Мінфіну у 2022 році.

** З 2023 року в межах загальної суми за КПКВК 3501540/КПКВК 1201450 передбачені видатки на покриття витрат Фонду за супроводження та забезпечення надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва.

*** Напрями, визначені у паспортах бюджетної програми за КПКВК 3501540/КПКВК 1201450

**** У паспорті бюджетної програми за КПКВК 1201450 на 2024 рік визначено один напрям щодо компенсації: часткова або повна компенсація Фондом розвитку підприємництва відсотків за кредитами та винагороди за договорами фінансового лізингу і факторингу, які надаються суб'єктами підприємництва.

***** У 2021 році зміни до Закону України від 15 грудня 2020 р. № 1082-IX „Про Державний бюджет України на 2021 рік» (зі змінами), у 2023 році зміни до Закону України від 03 листопада 2022 р. № 2710-IX «Про Державний бюджет України на 2023 рік» (зі змінами) щодо бюджетної програми за КПКВК 3501540 та у січні-квітні 2024 року до Закону № 3460 щодо бюджетної програми за КПКВК 1201450 не вносилися. У 2022 році збільшено видатки за КПКВК 3501540 за загальним фондом на 4 000,0 млн грн Законом № 2385 та відповідно до Постанови № 438 на 2 326 382,2 тис. грн (1 785 482,8 тис. грн — за загальними фондом і 540 899,4 тис. грн — за спеціальним).

***** У 2022 році зміни до паспорта бюджетної програми за КПКВК 3501540 не вносилися.

***** У 2024 році наведені касові видатки за січень-травень.

Надана СП державна підтримка протягом 2021–2023 років у розрізі цілей та напрямів кредитування

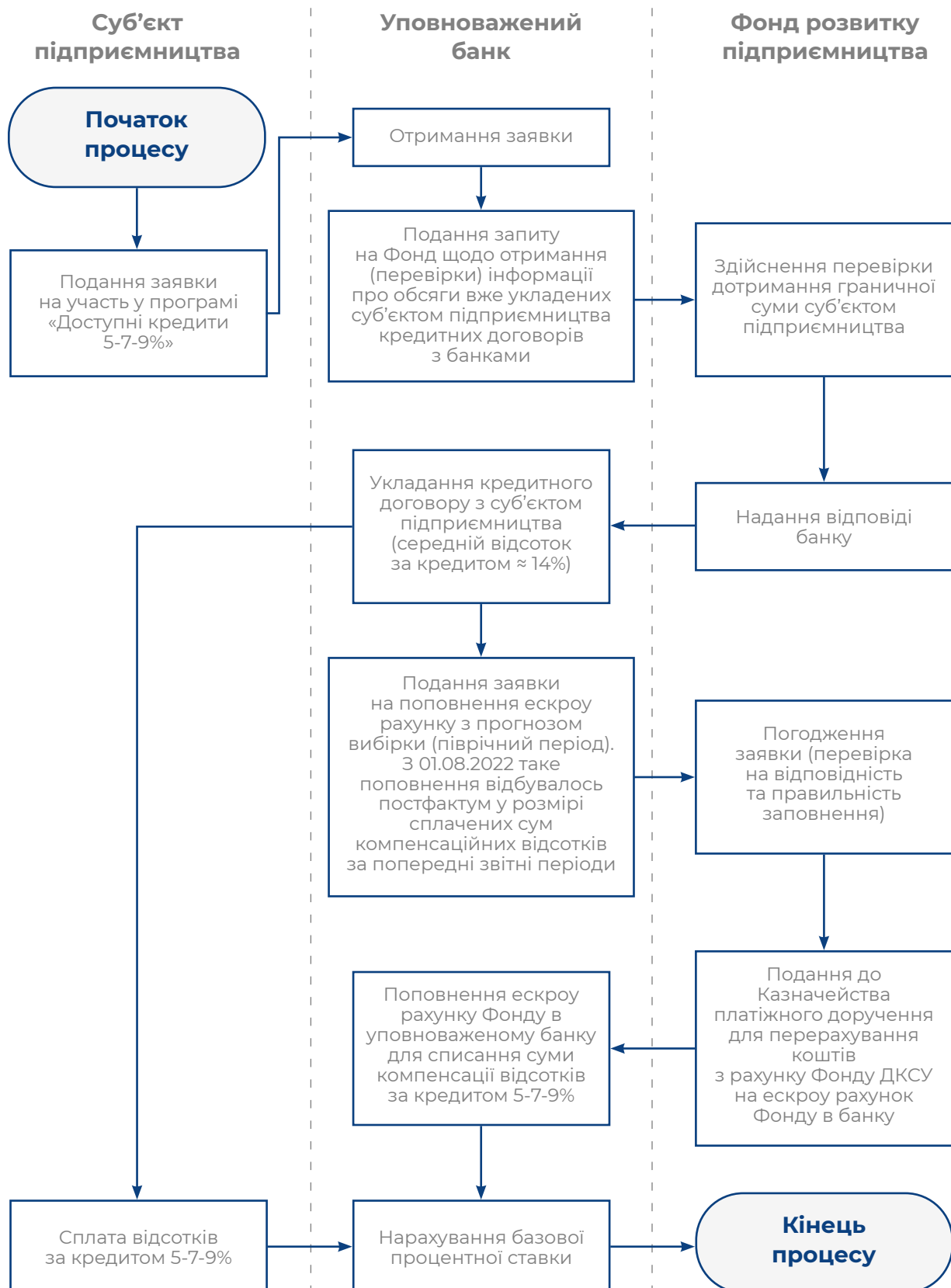
Ціль кредиту	Напрями (галузь)									
	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство		Переробна промисловість		Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів		Інше (у т.ч., немає даних)		Разом за типом кредиту	
	тис. грн	%	тис. грн	%		%	тис. грн	%	тис. грн	%
2021 рік										
Ціль I. Інвестиційний кредит	145 012,7	49,3	25 387,7	8,6	37 778,2	12,8	85 843,8	29,2	294 022,4	7,7
1.1. Інвестиційний кредит	138 132,3	49,8	24 918,6	9,0	35 292,4	12,7	79 020,6	28,5	277 363,8	7,3
1.2. Інвестиційний кредит рефінансування	6 101,7	47,8	358,0	2,8	214,3	1,7	6 096,4	47,7	12 770,4	0,3
1.3. Інвестиційний кредит (обігові до 25%)	28,9	2,0	111,1	7,8	558,3	39,2	726,9	51,0	1 425,3	0,0
1.4. Інвестиційний кредит (обігові до 25%) рефінансування	749,7	30,4		0,0	1 713,2	69,6		0,0	2 462,9	0,1
Ціль II. Антикризовий кредит	954 143,3	43,1	391 088,1	17,7	637 522,6	28,8	230 899,0	10,4	2 213 653,1	58,0
2.1. Антикризовий кредит (інвест)	266,1	15,5	20,7	1,2	868,0	50,6	562,3	32,7	1 717,0	0,0
2.2. Антикризовий кредит (інвест) рефінансування	948,6	53,8		0,0		0,0	813,7	46,2	1 762,2	0,0
2.3. Антикризовий кредит (обігові)	952 928,7	43,1	391 067,4	17,7	636 654,7	28,8	229 523,1	10,4	2 210 173,9	58,0
Ціль III. Кредит рефінансування	687 641,7	52,7	245 657,6	18,8	266 470,8	20,4	104 890,9	8,0	1 304 661,0	34,2
3.1. Кредит рефінансування (інвест)	183 021,6	57,3	58 931,6	18,5	39 672,4	12,4	37 667,7	11,8	319 293,3	8,4
3.2. Кредит рефінансування (обігові)	504 620,1	51,2	186 726,0	18,9	226 798,4	23,0	67 223,1	6,8	985 367,6	25,8
Ціль IV. Кредит ФОП										
4.1. Інвестиційний кредит (ФОП)										
4.2. Фінансування оборотного капіталу (ФОП)										
Відсутні дані про тип кредиту у звітах Фонду	989,2	68,6	386,9	26,8	66,0	4,6			1 442,1	0,0
Разом по галузі	1 787 786,9	46,9	662 520,4	17,4	941 837,6	24,7	421 633,7	11,1	3 813 778,6	100,0

Ціль кредиту	Напрями (галузь)									
	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство		Переробна промисловість		Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів		Інше (у т.ч., немає даних)		Разом за типом кредиту	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
2022 рік										
Ціль I. Інвестиційний кредит	197 040,3	51,9	35 441,1	9,3	45 006,3	11,9	102 251,0	26,9	379 738,8	5,2
1.1. Інвестиційний кредит	193 038,1	51,9	35 210,4	9,5	43 528,2	11,7	99 868,0	26,9	371 644,7	5,1
1.2. Інвестиційний кредит рефінансування	3 040,1	53,9	95,0	1,7	187,1	3,3	2 314,0	41,1	5 636,3	0,1
1.3. Інвестиційний кредит (обігові до 25%)	880,2	38,2	135,7	5,9	1 216,4	52,9	69,0	3,0	2 301,4	0,0
1.4. Інвестиційний кредит (обігові до 25%) рефінансування	81,9	52,4		0,0	74,5	47,6		0,0	156,4	0,0
Ціль II. Антикризовий кредит	1960 643,5	41,6	830 920,5	17,6	1378 576,5	29,2	544 393,5	11,5	4 714 533,9	64,8
2.1. Антикризовий кредит (інвест)	5 641,0	22,8	1 193,4	4,8	10 416,4	42,2	7 453,7	30,2	24 704,5	0,3
2.2. Антикризовий кредит (інвест) рефінансування	2 662,7	83,5		0,0	195,4	6,1	329,2	10,3	3 187,3	0,0
2.3. Антикризовий кредит (обігові)	1 952 339,8	41,7	829 727,1	17,7	1 367 964,7	29,2	536 610,6	11,4	4 686 642,1	64,4
Ціль III. Кредит рефінансування	478 159,2	44,8	224 228,2	21,0	238 687,2	22,3	127 010,8	11,9	1 068 085,4	14,7
3.1. Кредит рефінансування (інвест)	158 489,1	51,0	59 760,4	19,2	44 223,6	14,2	48 202,8	15,5	310 675,9	4,3
3.2. Кредит рефінансування (обігові)	319 670,1	42,2	164 467,8	21,7	194 463,6	25,7	78 808,1	10,4	757 409,5	10,4
Ціль IV. Кредит ФОП	35,3	11,6	28,0	9,2	172,2	56,8	67,6	22,3	303,1	0,0
4.1. Інвестиційний кредит (ФОП)	35,3	100,0		0,0		0,0		0,0	35,3	0,0
4.2. Фінансування оборотного капіталу (ФОП)	0,0	0,0	28,0	10,5	172,2	64,3	67,6	25,2	267,8	0,0
Ціль V. Кредити С/Г товаровиробників	693 503,7	99,0	3 454,4	0,5	629,0	0,1	2 655,0	0,4	700 242,0	9,6
5.1. С/Г товаровиробники (інвест)	13 646,6	100,0		0,0		0,0		0,0	13 646,6	0,2
5.2. С/Г товаровиробники (обігові)	679 857,0	99,0	3 454,4	0,5	629,0	0,1	2 655,0	0,4	686 595,3	9,4
Ціль VI. Антивоєнні кредити	158 482,1	38,8	64 589,0	15,8	152 482,2	37,3	32 772,7	8,0	408 325,9	5,6
6.1. Антивоєнний (інвест)	34 272,5	69,5	5 620,6	11,4	2 415,3	4,9	7 005,6	14,2	49 314,1	0,7
6.2. Антивоєнний (обігові)	124 209,5	37,6	58 968,3	17,8	121 554,4	36,8	25 767,0	7,8	330 499,3	4,5
6.3. Торговельні компанії — (інвест)										0,0
6.4. Торговельні компанії — (обігові)					28 512,5	100,0			28 512,5	0,4
Ціль VII. Кредити на відновлення										0,0
7.1. Відновлення бізнесу (інвест)										0,0
7.2. Відновлення бізнесу (обігові)										0,0
Відсутні дані про тип кредиту у звітах Фонду							2 525,5	100,0	2 525,5	0,0
Разом по галузі	3 487 864,1	48,0	1 158 661,2	15,9	1 815 553,4	25,0	811 676,0	11,2	7 273 754,7	100,0

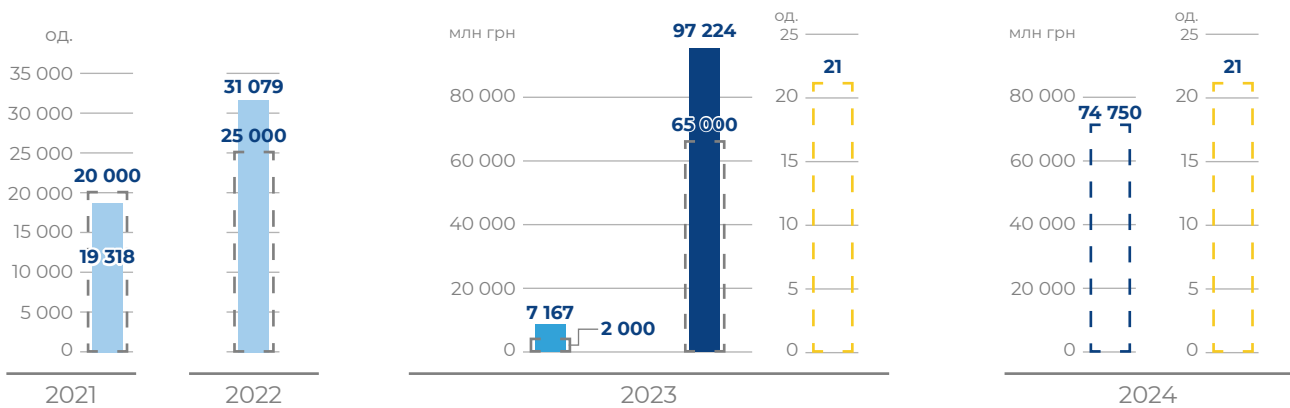
Ціль кредиту	Напрями (галузь)									
	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство		Переробна промисловість		Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів		Інше (у т.ч., немає даних)		Разом за типом кредиту	
	тис. грн	%	тис. грн	%		%	тис. грн	%	тис. грн	%
2023 рік										
Ціль I. Інвестиційний кредит	284 572,3	49,9	53 974,2	9,5	69 705,5	12,2	161 484,6	28,3	569 736,7	3,6
1.1. Інвестиційний кредит	277 894,3	50,4	53 762,0	9,7	65 621,9	11,9	154 376,4	28,0	551 654,5	3,5
1.2. Інвестиційний кредит рефінансування	3 093,8	29,7	144,1	1,4	354,8	3,4	6 831,9	65,5	10 424,6	0,1
1.3. Інвестиційний кредит (обігові до 25%)	3 584,3	46,8	68,0	0,9	3 728,8	48,7	276,4	3,6	7 657,6	0,0
1.4. Інвестиційний кредит (обігові до 25%) рефінансування										
Ціль II. Антикризовий кредит	1 429 163,0	35,6	825 221,6	20,6	1 246 230,3	31,1	512 709,8	12,8	4 013 324,7	25,5
2.1. Антикризовий кредит (інвест)	7 371,7	20,8	1 794,3	5,1	16 763,1	47,2	9 552,6	26,9	35 481,6	0,2
2.2. Антикризовий кредит (інвест) рефінансування					110,6	2,6	4 101,7	97,4	4 212,3	0,0
2.3. Антикризовий кредит (обігові)	1 421 791,4	35,8	823 427,4	20,7	1 229 356,6	30,9	499 055,6	12,6	3 973 630,9	25,3
Ціль III. Кредит рефінансування	4 251 03,0	35,8	2 74 127,1	23,1	2 63 818,7	22,2	2 23 199,3	18,8	1 186 248,1	7,5
3.1. Кредит рефінансування (інвест)	1 821 03,0	45,0	67 545,0	16,7	62 289,6	15,4	92 944,7	23,0	404 882,3	2,6
3.2. Кредит рефінансування (обігові)	2 430 00,0	31,1	2 06 582,1	26,4	2 01 529,1	25,8	1 30 254,6	16,7	781 365,8	5,0
Ціль IV. Кредит ФОП	96,7	5,9	142,2	8,6	895,2	54,3	515,7	31,3	1 649,7	0,0
4.1. Інвестиційний кредит (ФОП)	45,8	100,0							45,8	0,0
4.2. Фінансування оборотного капіталу (ФОП)	50,9	3,2	142,2	8,9	895,2	55,8	515,7	32,1	1 603,9	0,0
Ціль V. Кредити С/Г товаровиробників	1 186 881,4	98,7	10 231,6	0,9	1 132,4	0,1	4 450,6	0,4	1 202 695,9	7,6
5.1. С/Г товаровиробники (інвест)	16 502,9	99,7			49,5	0,3			16 552,3	0,1
5.2. С/Г товаровиробники (обігові)	1 170 378,5	98,7	10 231,6	0,9	1 082,9	0,1	4 450,6	0,4	1 186 143,6	7,5
Ціль VI. Антивоєнні кредити	2 753 270,9	46,0	7 98 518,8	13,3	1 763 432,1	29,5	6 72 516,0	11,2	5 987 737,8	38,1
6.1. Антивоєнний (інвест)	685 010,9	73,9	57 245,4	6,2	52 484,3	5,7	132 572,1	14,3	927 312,7	5,9
6.2. Антивоєнний (обігові)	2 068 259,9	42,0	741 273,4	15,0	1 576 753,1	32,0	539 943,9	11,0	4 926 230,4	31,3
6.3. Торговельні компанії — (інвест)										
6.4. Торговельні компанії — (обігові)					134 194,7	100			134 194,7	0,9
Ціль VII. Кредити на відновлення										0,0
7.1. Відновлення бізнесу (інвест)										0,0
7.2. Відновлення бізнесу (обігові)										0,0

Ціль кредиту	Напрями (галузь)									
	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство		Переробна промисловість		Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів		Інше (у т.ч., немає даних)		Разом за типом кредиту	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Ціль VIII.	128 063,6	61,8	17 032,3	8,2	28 949,4	14,0	33 227,3	16,0	207 272,6	1,3
8.0. Інвестиційний кредит	122 445,0	61,2	16 261,9	8,1	28 932,3	14,5	32 539,7	16,3	200 178,9	1,3
8.1. С/Г товаровиробники (інвест)	5 587,9	99,7			17,1	0,3			5 605,0	0,0
8.2. Переробка с/г КВЕД 10.51, 10.61, 10.71 (інвест)			752,2	99,4			4,9	0,6	757,0	0,0
8.3. Відбудова бізнесу (інвест)										0,0
8.4. Торговельні компанії — (інвест)										0,0
8.5. ФОП без застави (інвест)	30,7	10,1	18,2	6,0			255,6	83,9	304,5	0,0
8.6. Енергетика (інвест)										
8.7. Енергосервіс (інвест)										
8.8. Інвестиційний кредит ЗВВР							427,2	100	427,2	0,0
8.9. С/Г товаровиробники (інвест) ЗВВР										
8.10. Переробна промисловість (інвест) ЗВВР										
8.11. Відбудова бізнесу (інвест) ЗВВР										
8.12. Енергосервіс (інвест) ЗВВР										
Ціль IX.	1 435 410,4	56,0	344 548,2	13,5	622 081,3	24,3	159 002,8	6,2	2 561 042,8	16,3
9.0. Оборотний капітал	492 991,3	40,9	195 839,0	16,2	394 199,0	32,7	122 897,1	10,2	1 205 926,5	7,7
9.1. С/Г товаровиробники (обігові)	673 126,2	98,5	8 884,0	1,3	595,6	0,1	1 064,0	0,2	683 669,7	4,3
9.2. Переробка с/г КВЕД 10.51, 10.61, 10.71 (обігові)	107,2	0,2	47 069,2	98,9	273,1	0,6	123,3	0,3	47 572,8	0,3
9.3. Відбудова бізнесу (обігові)			3,4	100					3,4	0,0
9.4. Торговельні компанії — (обігові)					45 378,8	100,0			45 378,8	0,3
9.5. ФОП без застави (обігові)	604,2	27,9	136,0	6,3	939,8	43,3	488,3	22,5	2 168,3	0,0
9.6. Пролонгація діючого кредиту (обігові)	211 000,8	45,6	67 818,6	14,7	151 957,5	32,9	31 746,9	6,9	462 523,8	2,9
9.7. Енергосервіс (обігові)										
9.8. Оборотний капітал ЗВВР	43 651,7	48,2	19 080,2	21,1	25 057,8	27,7	2 683,2	3,0	90 472,8	0,6
9.9. С/Г товаровиробники (обігові) ЗВВР	11 458,5	100,0		0,0		0,0		0,0	11 458,5	0,1
9.10. Переробна промисловість (обігові) ЗВВР			5 417,6	100					5 417,6	0,0
9.11. Відбудова бізнесу (обігові) ЗВВР										
9.12. Пролонгація діючого кредиту (обігові)	2 470,6	38,3	300,2	4,7	3 679,7	57,0			6 450,5	0,0
9.13. Енергосервіс (обігові) ЗВВР										
Разом по галузі	7 642 561,4	48,6	2 323 796,0	14,8	3 996 244,9	25,4	1 767 106,0	11,2	15 729 708,3	100,0
Усього за 2021–2023 роки	12 918 212,4	48,2	4 144 977,6	15,5	6 753 635,9	25,2	3 000 458	11,2	26 817 241,6	100,0

Схема процесу надання державної підтримки СП

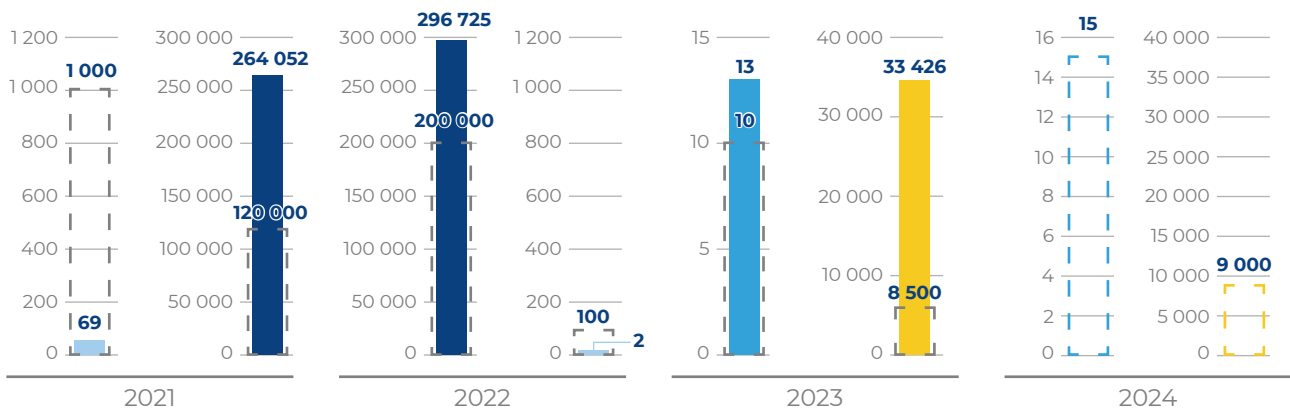

Показники затрат

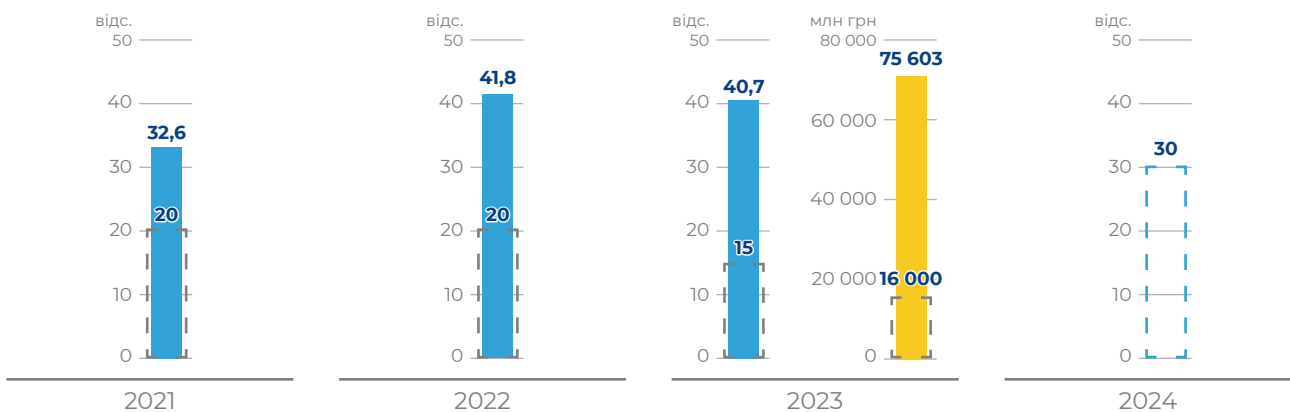
- Кількість суб'єктів мікро-, малого та середнього підприємництва, яким надано кредити, од.
- Обсяг державної підтримки у вигляді компенсації відсотків за кредитами сільськогосподарським товаровиробникам, млн грн
- Обсяг залучених СП кредитів, за якими Фондом здійснюється компенсація відсотків, млн грн.
- Штатна чисельність працівників Фонду, залучених до забезпечення реалізації програм державної підтримки, од.
- Пунктиром позначені затверджені розміри відповідного показника

Показники продукту

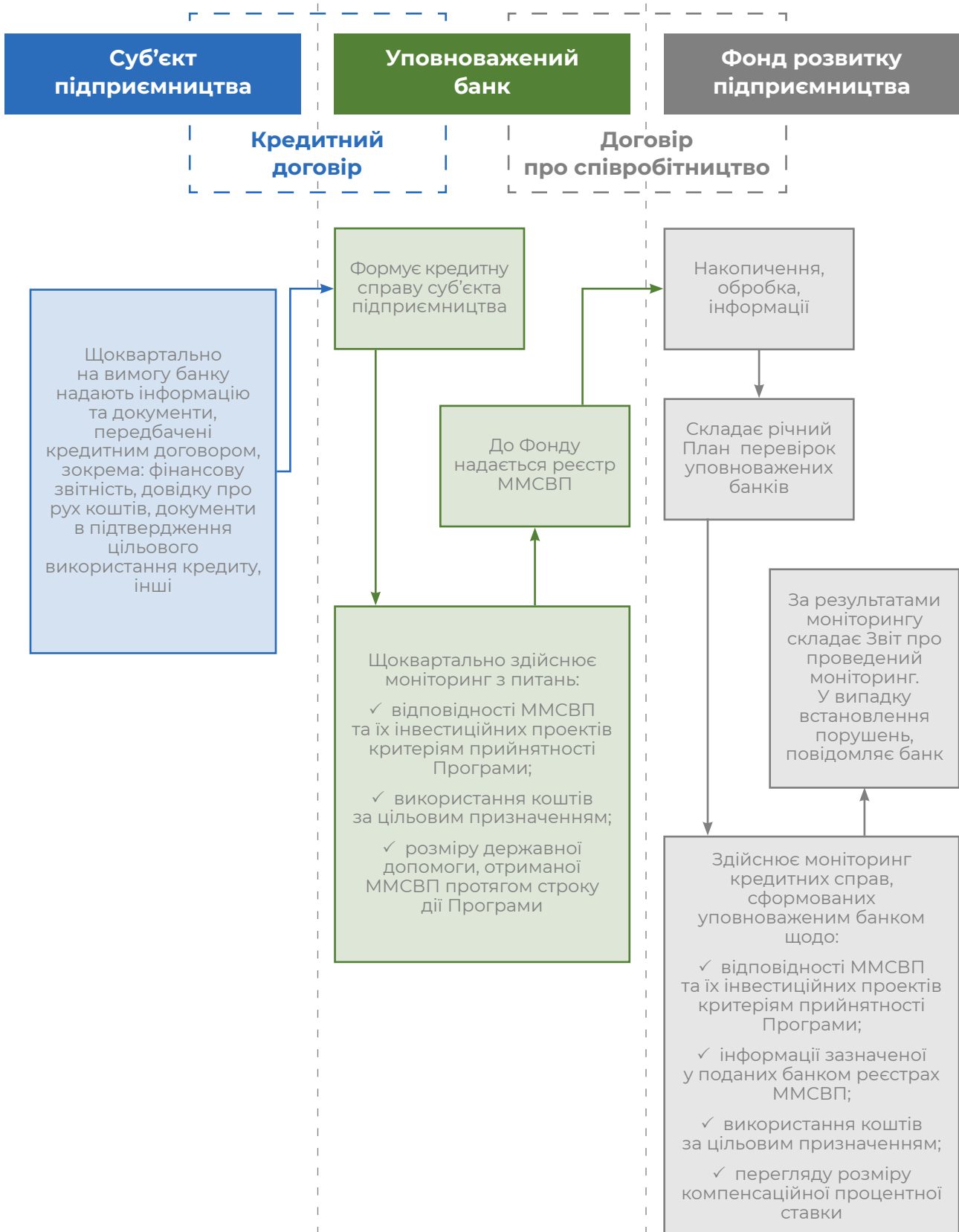
- Кількість новостворених мікро-, малих та середніх СП, строк реєстрації яких не перевищує 12 місяців, од.
- Кількість робочих місць, створених (збережених) мікро-, малими та середніми СП, яким надано кредити, од.
- Кількість новостворених СП, строк реєстрації яких не перевищує 12 місяців, од.
- Кількість СП, яким надано державну підтримку у вигляді компенсації відсотків за кредитами, од.
- Пунктиром позначені затверджені розміри відповідного показника

Показники якості

- Частка задоволених заявок мікро-, малих та середніх СП на одержання кредитів у загальній кількості поданих заявок, відс.
- Загальна сума податків сплачених протягом року СП, яким було надано державну підтримку за програмами, які реалізує Фонд, млн грн
- Пунктиром позначені затверджені розміри відповідного показника

Схема здійснення моніторингу уповноваженими банками та Фондом

Критерії аудиту та результати виконання

№ з/п	Підпитання аудиту	Критерії аудиту	Результат виконання
1.	1.1. Який обсяг бюджетних коштів використано на реалізацію Програми «Доступні кредити 5-7-9%» у розрізі цілей та напрямів використання бюджетних коштів	1. Затверджені законами України про державний бюджет на 2021, 2022, 2023 і 2024 роки обсяги бюджетних коштів використано на державну підтримку СП	Критерій виконано частково. Законами України про державний бюджет на 2021, 2022 і 2023 роки (зі змінами) за бюджетною програмою за КПКВК 3501540 загалом затверджено 25000,0 млн гривень. У 2021 році до спеціального фонду за цією бюджетною програмою Мінфіном спрямовано 2 072,0 млн грн за рахунок понадпланових надходжень від погашення векселів ФГВФО. У 2022 році відповідно до Постанови № 438 Мінфіну виділено 2 326,4 млн гривень. Отже, у 2021–2023 роках за бюджетною програмою за КПКВК 3501540 виділено 29 398,3 млн грн, використано 26 398,3 млн гривень
2.	2.1. Наскільки Фонд та уповноважені банки дотримуються умов, критеріїв і механізму надання державної підтримки, визначених порядками №№ 28 і 29	1. Процес надання державної підтримки відповідає нормативно-правовим актам 2. Дотримання умов, критеріїв і механізму надання державної підтримки підтверджено відповідними документами	Критерій виконано частково. З серпня 2022 року через дефіцит бюджетних коштів та заборгованості зі сплати компенсації процентів за кредитами СП від одного до шести місяців, розподіл Фондом коштів на поповнення ескроу рахунків уповноважених банків відбувся відповідно до нарахованої ними суми сплати компенсації відсотків протягом попереднього періоду за відсутності таких вимог у Порядку № 28. Відповідні зміни до цього порядку внесено 14.03.2023 (через 10 місяців) Критерій виконано частково. За незапровадження ІАС Фонду, обробка документів та інформації уповноважених банків здійснювалась Фондом у ручному режимі. Зазначене спричинило виникнення окремих недоліків при підтвердженні відповідними документами дотримання умов та критеріїв надання державної підтримки Фондом та уповноваженими банками, зокрема, невідповідність показників річного доходу СП (фінансова звітність «Звіт про фінансові результати»), заявки на поповнення ескроу рахунка, використання показника середньої кількості працівників замість середньооблікової кількості штатних працівників (податковий розрахунок)
3.	2.2. Якою мірою видатки, передбачені законами України про державний бюджет на 2021–2024 роки, забезпечують потребу у бюджетних коштах на державну підтримку суб'єктів підприємництва	1. Обсяг бюджетних асигнувань був достатнім для покриття сум компенсації відсотків за кредитами наданими СП	Критерій не виконано. Незабезпечення обліку показників розгорнутої структури кредитного портфеля, прогнозних обсягів державної підтримки у розрізі кредитних договорів та структури заборгованості такої підтримки, а також через неодноразове внесення змін до Порядку № 28 в частині доповнення новими напрямками надання державної підтримки СП та надання уповноваженими банками кредитів СП без обмежень, обсяг бюджетних асигнувань був недостатнім для покриття сум компенсації відсотків за кредитами, наданими СП. Як наслідок, за даними Фонду, що надавались до Мінфіну, заборгованість перед уповноваженими банками з компенсацією процентів за кредитами на 01.01.2023 становить 4,5 млрд грн, на 01.01.2024 — 7,1 млрд гривень

№ з/п	Підпитання аудиту	Критерії аудиту	Результат виконання
4.	3.1. Яким чином підтверджено достовірність результативних показників (затрат, продукту, якості) за КПКВК 3501540	1. Результативні показники (затрат, продукту, якості), визначені Мінфіном, підтвержені фінансовою та іншою звітністю, даними бухгалтерського та внутрішньо-господарського (управлінського) обліку	<p>Критерій виконано частково.</p> <p>Відповідно до звітів про виконання паспортів за КПКВК 3501540 не підтверджено із 4 результативних показників, визначених Мінфіном, за 2021 рік один показник (продукту «Кількість робочих місць, створених (збережених) суб'єктами мікро-, малого та середнього підприємництва, яким надано кредити»); за 2022 рік із 4 — 2 показники (затрат «Кількість суб'єктів мікро-, малого та середнього підприємництва, яким надано кредити» і продукту «Кількість робочих місць, створених (збережених) суб'єктами мікро-, малого та середнього підприємництва, яким надано кредити»); за 2023 рік із 7 — один показник (продукту «Кількість суб'єктів підприємництва, яким надано державну підтримку у вигляді компенсації відсотків за кредитами»)</p>
5.	3.2. Наскільки результативні показники (затрат, продукту, якості) за КПКВК 3501540 і за КПКВК 1201450 характеризують хід реалізації бюджетних програм, ступінь досягнення цілей державної політики у відповідній сфері діяльності, досягнення мети та виконання завдань бюджетних програм, висвітлюють обсяг і якість надання публічних послуг	1. Результативні показники (затрат, продукту, якості), визначені Мінфіном і Мінекономіки, характеризують хід реалізації бюджетних програм, ступінь досягнення цілей державної політики у відповідній сфері діяльності, досягнення мети та виконання завдань бюджетних програм, висвітлюють обсяг і якість надання публічних послуг	<p>Критерій не виконано.</p> <p>Мінфіном і Мінекономіки не визначено результативних показників, які характеризували б досягнення визначеної мети бюджетних програм за КПКВК 3501540 і 1201450 та виконання завдань — надання фінансової державної підтримки СП в Україні, спрямованої на розвиток підприємства, збільшення обсягів виробництва, експорту, імпортозаміщення, розвиток високотехнологічного виробництва, енергоефективності, впровадження інновацій, сприяння створенню нових робочих місць, створенню нових підприємств, поверненню трудових мігрантів</p>
6.	4.1. Якою мірою Мінфіном, Мінекономіки впроваджено елементи внутрішнього контролю, забезпечено організацію і здійснення внутрішнього контролю з питань надання державної підтримки суб'єктам підприємництва	1. Система внутрішнього контролю Мінфіну, Мінекономіки відповідає Основним засадам здійснення внутрішнього контролю, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 р. № 1062	<p>Критерій не виконано.</p> <p>Мінфін і Мінекономіки не впровадили елементів внутрішнього контролю, передбачених Основними засадами № 1062, не забезпечили організації і здійснення внутрішнього контролю з питань надання державної підтримки СП на належному рівні. Система внутрішнього контролю Мінфіну і Мінекономіки з питань надання державної підтримки не відповідає Основним засадам № 1062, зокрема, не здійснено опису внутрішнього середовища, ідентифікації та оцінки ризиків за КПКВК 3501540 і 1201450. Крім того, за відсутності ідентифікації ризиків не визначені способи реагування на ідентифіковані та оцінені ризики, а також у затверджених планах реалізації заходів контролю ідентифікованих ризиків не визначено основних заходів контролю та відповідальних виконавців за цими бюджетними програмами</p>

№ з/п	Підпитання аудиту	Критерії аудиту	Результат виконання
7.	4.2. Якою мірою Фондом забезпечено контроль за регулярністю проведення уповноваженими банками моніторингу цільового використання кредитних коштів та відповідність суб'єкта підприємництва критеріям прийнятності, визначеним Порядком № 28; вибірково перевірку суб'єктів підприємництва та наданих їм кредитів щодо відповідності критеріям та іншим умовам, визначеним Порядком № 28	<p>1. Здійснення Фондом контролю за регулярністю проведення уповноваженими банками моніторингу цільового використання кредитних коштів і відповідністю суб'єкта підприємництва критеріям прийнятності, визначеним Порядком № 28, забезпечує дотримання порядку надання державної підтримки</p> <p>2. Проведення Фондом вибіркової перевірки суб'єктів підприємництва та наданих їм кредитів щодо відповідності критеріям та іншим умовам, визначеним Порядком № 28, забезпечує дотримання порядку надання державної підтримки</p> <p>3. Здійснення Радою (Наглядовою радою) Фонду контролю за діяльністю Фонду та забезпечення впровадження ефективної системи внутрішнього контролю забезпечує дотримання порядку надання державної підтримки</p>	<p>Критерій не виконано. Протягом 2021 і 2023 років Фондом здійснено моніторинг 180 кредитних справ у 12 банках, що становить 0,22 відс. загальної кількості кредитних справ. У 2022 моніторинг кредитних справ Фондом не проводився у зв'язку із запровадженням в Україні воєнного стану. Фактично проведення моніторингу цільового використання кредитних коштів та відповідності суб'єкта підприємництва критеріям прийнятності, визначеним Порядком № 28, покладено на уповноважені банки</p> <p>Критерій не виконано. Вибіркова перевірка СП та наданих їм кредитів щодо відповідності критеріям та іншим умовам, визначеним Порядком № 28, Фондом не проводилася, чим не дотримано вимоги пункту 26 цього Порядку</p> <p>Критерій не виконано. Станом на 01.06.2024 не створено Наглядової ради, до повноважень якої віднесено забезпечення функціонування ефективної системи внутрішнього контролю у Фонді. Мінфін як орган на який покладено повноваження приймати рішення з усіх питань, що належать до компетенції Наглядової ради згідно з законодавством України та цим Статутом, не забезпечив належного внутрішнього контролю у Фонді</p>
8.	4.3. Наскільки документи суб'єктів підприємства підтверджують цільове використання бюджетних коштів для надання державної підтримки та відповідності суб'єкта підприємства критеріям прийнятності, визначеним Порядком № 28	1. Цільове використання бюджетних коштів для надання державної підтримки та відповідності суб'єкта підприємства критеріям прийнятності, визначеним Порядком № 28 підтверджено відповідними документами	<p>Критерій виконано частково. За окремими договорами цільове використання кредитних коштів підтверджено не у повному обсязі, уповноваженими банками не надано підтверджуючих документів щодо використання частини кредитних коштів. За результатами вибірки, за 18,5 відс. кредитних договорів як підтвердження цільового використання уповноваженими банками на запит Рахункової палати надано лише акти (звіти) моніторингу банку, без відповідних договорів, рахунків та виписок. За окремими кредитними договорами банком надано підтвердження цільового використання частини кредитних коштів. Серед опитаних, 29,7 відс. СП, які отримали державну підтримку в межах Програми, зазначили, що уповноважений банк не звертався щодо надання документів, що підтверджують цільове використання коштів за кредитним договором</p>

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Бюджетний кодекс	Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI
Господарський кодекс	Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV
ГПК	групи пов'язаних контрагентів
державна підтримка	фінансова державна підтримка
ескроу рахунок	рахунок умовного зберігання (ескроу), відкритий Фондом у відповідному уповноваженому банку
Загальні вимоги № 1536	Загальні вимоги до визначення результативних показників бюджетних програм, затверджені наказом Мінфіну від 10 грудня 2010 р. № 1536 (у редакції наказу Мінфіну від 15.06.2015 № 553), зареєстрованим у Мін'юсті 27 грудня 2010 р. за № 1353/18648
Закон № 576	Закон України від 02 липня 2015 р. № 576-VIII «Про Рахункову палату»
Закон № 1555	Закон України від 01 липня 2014 р. № 1555-VII «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (зі змінами)
Закон № 2385	Закон України від 09 липня 2022 р. № 2385-IX «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» (зі змінами)
Закон № 3460	Закон України від 09 листопада 2023 р. № 3460-IX «Про Державний бюджет України на 2024 рік» (зі змінами)
ІАС Фонду	інформаційно-аналітична система Фонду розвитку підприємництва
Концептуальна записка Мінфіну, підтримана МВФ	Концептуальна записка, підготовлена Міністерством фінансів України, на виконання Меморандуму про економічну та фінансову політику з Міжнародним валютним фондом від 11 березня 2024 року, підтримана Міжнародним валютним фондом
КПКВК 3501540	бюджетна програма за КПКВК 3501540 «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва»
КПКВК 1201450	бюджетна програма за КПКВК 1201450 «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва»
Мінекономіки	Міністерство економіки України
Мінфін	Міністерство фінансів України
Операційні процеси № 8	Операційні процеси, що забезпечують впровадження програм надання фінансової державної підтримки через Фонд розвитку підприємництва, затверджені наказом Виконавчого директора Фонду розвитку підприємництва від 21 грудня 2021 р. № 8
Операційні процеси № 3	Операційні процеси, що забезпечують впровадження програм надання фінансової державної підтримки через Фонд розвитку підприємництва, затверджені наказом Виконавчого директора Фонду розвитку підприємництва від 17 травня 2022 р. № 3
Основні засади № 1062	Основні засади здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 р. № 106

Положення № 375	Положення про Міністерство фінансів України затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375 (зі змінами)
Порядок № 28, Постанова № 28	Порядок надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 (зі змінами)
Порядок № 29, Постанова № 29	Порядок використання коштів державного бюджету, передбачених для забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 29 (зі змінами)
Порядок № 419	Порядок подання фінансової звітності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. № 419 (із змінами).
Постанова № 229	постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2023 р. № 229 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва» (чинна з 17.03.2023)
Постанова № 312	постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2022 р. № 312 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 і 29»
Постанова № 438	постанова Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2022 р. № 438 «Деякі питання фінансового забезпечення підтримки підприємництва, зокрема сільськогосподарських товаровиробників, в умовах воєнного стану»
Постанова № 751	постанова Кабінету Міністрів України від 28 червня 2024 р. № 751 «Про схвалення Бюджетної декларації на 2025–2027 роки»
Правила № 1098, Наказ № 1098	Правила складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджені наказом Мінфіну від 29 грудня 2002 р. № 1098, зареєстрованим у Мін'юсті 21 січня 2003 р. за № 47/7368 (із змінами)
Програма «Доступні кредити 5–7–9%», Програма	державна програма «Доступні кредити 5–7–9%»
Програма «Доступна іпотека 7%»	державна програма «Доступна іпотека 7%»
СП	суб'єкт підприємництва
Типові договори про співробітництво	Типові договори про співробітництво за програмою «Доступні кредити 5–7–9%» (протоколи засідання Ради Фонду розвитку підприємництва від 26.10.2020, 26.01.2021, 24.05.2021, 17.11.2021, 22.03.2022, 27.05.2022, 22.07.2022, 31.08.2022, 04.11.2022, 22.03.2023 № 04/2023, 26.05.2023 № 09/2023, 16.10.2023 № 17/2023)
уповноважені банки	банки, що відповідають критеріям, визначеним у додатку до Порядку № 28, та підписали з Фондом розвитку підприємництва договір про співробітництво
Уряд	Кабінет Міністрів України
ФГВФО	Фонд гарантування вкладів фізичних осіб
Фонд	Фонд розвитку підприємництва
ФОП	фізична особа-підприємець

